

MŪSU SPARNAI

OUR WINGS
PUBLISHER
EDITOR
ADDRESS

Lithuanian Protestant Journal
Lithuanian Presbyterian Church
Rev. Povilas Dilys
1942 N. Spaulding Ave, Chicago 47, Illinois, U. S. A.

TURINYS

Eugenius Gerulis	JĖZUS KRISTUS (Viršelis)	Psl.
Kun. Stasys Neimanas	MALONĖS DOVANOS	2
	LIET. EV. REF. KOLEGIJA	4
Kun. P. Dilys	JUBILIATOSUPRT.KUN. ST. NEIMANO GYVE-	
	NIMO IR VEIKLOS BRUOŽAI	5
M. Plepys	PAGERBĖM SAVO SUPERINTENDENTĄ	8
Kun. Stasys Neimanas	PADĖKA	13
Halina Dilienė	KURATORĖS KLAROS ŠEPETIENĖS	
	NETEKUS	13
Ronaldas R. Slavėnas	KULTŪROS-CIVILIZACIJOS KITĖJIMAI	15
M. Tamulėnas	KUR. AGR. PETRĄ KREGŽDĘ PRISIMINUS	20
Bronė Variakojienė	PRIE MOTINOS KARSTO	26
	IŠ POVILO JAKUBĖNO ATSIMINIMŲ	27
M. Plepys	MYKOLAS KUTRA IR JO MYLIMIEJI	33
WM. Thomson Hanzsche	PROTESTANTŲ KRIKŠČIONYBĖ	38
	LIET. EV. LIUT. TĖVIŠKĖS PAR. CHORAS	44
Bronė Variakojienė	NAUJA GIESMIŲ PLOKŠTELĖ	45
J. Kregždė	KURATORIUS JOKŪBAS ŠERNAS	47
M. Tamulėnas	ŠIS TAS IŠ MŪSŲ PRAEITIES	49
E. G.	KLAUSIMAI IR ATSAKYMAI	51
Artūras Hermanas	PREMIJŲ ĮTEIKIMAS KONKURSO	
	LAIMĖTOJAMS	53
Petras Vaitiekūnas	"TĖVE MŪSŲ, KURS ESI DANGUJE"	54
	KRONIKA	57
	AUKOS	

LEIDĖJAS
ŽURNALO VADOVYBĖ

Lietuvių Evangelikų Reformatų Kolegija
Kun. Povilas Dilys, Eugenius Gerulis, Jokūbas
Kregždė, Jonas Palšis, Mykolas Plepys, Arvy-
das Ramonis

ATSAK. REDAKTORIUS

Kun. Povilas Dilys, 1942 N. Spaulding Av., i-
cago 47, Ill. U. S. A.

ADMINISTRATORIUS

Jonas Palšis, 5718 S. Richmond St., Chicago 47,
Ill., U. S. A.

TIRAŽAS

2000 egz.

KAINA

Auka

Redakcija straipsnius taiso ir trumpina
nuožiūra.

MŪSŲ SPARNAI

LIETUVIŲ EVANGELIKŲ REFORMATŲ ŽURNALAS

Isteigtas 1951 m.

1964. BIRŽELIS

Nr. 16

Suprt. kun. Stasys Neimanas jo 65 m. amžiaus ir 35 m. kunigavimo sukakčių minėjime sako pamokslą

MALONĖS DOVANOS

Krikščionių vienybės problemas svarstant

"Skirtingos yra malonės dovanos, tačiau ta pati Dvasia; ir skirtingi yra patarnavimai, tačiau tas pats Viešpats; ir skirtingi yra veikimai, tačiau tas pats Dievas, kuris veikia visa visame" (1 Kor. 12, 4-6).

Sulaukę Kalėdų šventės ir žengdami į naujuosius metus, mintimis lyg pasitraukiame iš kasdienybės, kad iš naujo stengtumėmės pažinti stebuklingąjį įvykį, kurį apreiškė Dievo meilė, dovanojanti pasauliui Jėzų Kristų.

"Štai nešu jums didelio džiaugsmo linksmą žinią, kuri yra visiems žmonėms, nes jums šiandieną Dovido mieste gimė Išganytojas, kurs yra Kristus Viešpats". Evangelija apsako, kas pasauliui daugiausiai reikalinga, bet kuomi pasaulis deja mažiausiai susirūpinęs. Išsireiškimas "Išganytojas, kurs yra Kristus Viešpats" nurodo mums Betliejaus Kūdikio paskirtį. Jėzus išgano mus ne nuo politinės priespaudos, nei nuo fizinio vargo ir skausmo, nei nuo ligų. Jisai išvaduoja mus nuo klaidų, kurios žaloja žmogaus gyvenimą. Kristus, apturėjęs Šventąją Dvasią iš aukštybių, siekia ir mus. Ja pašvęsti ir apdovanoti. Viešpats - reiškia, kad Jisai yra mūsų valdytojas, ir kad mes to siekiame meldamiesi "teateina Tavo Karalystė".

Gražus, raminantis pasakymas: "Garbė Dievui aukštybėje ir ramybė žemėje tarp žmonių, kurie Jam patinka". Kaip anuo metu tik piemenys lauکه atkreipė dėmesį į angelų pranešimą, kuomet valdantieji buvo užimti kitais svarbesniais valstybės reikalais, mokesčių rinkimu, žmonių surašynėjimu, taip lygiai ir šiais laikais įvairūs žemiški rūpesčiai neleidžia mums susikaupti pilnesniam Kristaus pažinimui. Didingi ir galingi vyrai, kartodami tą ramybės pažadą, neretai jį patys peržengia, nes jiems "ramybė žemėje" reiškia galią, aklą paklusnumą; tuo tarpu eiliniam žmogui minėtas angelų pranešimas reiškia laisvę, artimo meilę, lygybę. Žemiška galia ramybės negali nei suteikti, nei užtikrinti.

Kristus atvaizduojamas kaip pasaulio žmonių draugas, bet taip pat skaitome: "Nemanykite, kad aš atėjau ramybės atnešti žemėn. Aš atėjau ne ramybės atnešti, bet kalaviją". Atrodo, kad čia yra prieštaravimas. Tačiau ar nerandame šitose priešingybėse tikrojo tikslo, būtent - pažadinti žmoniją, kad pražūtų piktieji palinkimai. Viešpaties pažadėta ramybė ateina tik per sukeltą neramumą žmogui. Nesudaro skirtumo nei tautos, nei rasės, nei kultūros, bet tai, kaip žmogus apsisprendžia - už ar prieš Kristų. Viešpats priešin-

gas veidmainiškai pasaulio taikai, pridengtai klasta ir melu. Mes Kristų pažįstame kaip meilingą, bet kartu ir griežtą. Jis siekia sužadinti mumyse apsisprendimą. Jis nori pakeisti mūsų siaurą vienšališką lojalumą platesniu.

Šiuo metu siekiama vienybės tikėjime, lygybės rasių atveju, nes manoma, kad čia glūdi nesutarimų užuomazga, ardanti sugyvenimą ir taiką. Įsidėmėtinas prof. Leibnitz XVII amžiaus tvirtinimas, kad kiekvienas gamtos kūrinys yra nepakartojamas, ir kad jis tik į save yra panašus. Ši gamtos apraiška atneša mums laimę ir nelaimę. Čia glūdi ir mūsų santaikos ir nesugyvenimo, meilės ir neapykantos, karo ir taikos šaknys. Pavieni žmonės, tautos, tikybos patyrė senus apaštalo Povilo žodžius: "Skirtingos yra malonės dovanos". Kiekvienas žmogus yra skirtingas. Kiekvienas gal sutiks su tuo, kad jisai buvo laimingas išsiskirdamas iš kitų, nors kartais buvo gal ir nesuprastas, ir vengiamas. Gerai, kai šeimos narių tarpe yra skirtingų būdų ir nevienodai reaguojama į įvykius. Jei "skirtingos dovanos" gali būti šeimoje laimės šaltiniu, tai tas pats yra ir su bendruomenėmis, valstybėmis, tautomis. Amerika yra vaisius visų iš įvairių pasaulio šalių į čia atkeliavusių žmonių. Pradžioje čia buvo žiūrima į tuos skirtumus, kaip į naštą. Ilgai užtruko, kol šie skirtumai iškėlę valstybės gerbūvį, buvo pagaliau teigiamai įvertinti. Tačiau skirtumų teigiamoji vertė dar ir dabar yra slopinama norais pakeisti perauklėti savo kaimyną pagal savo pažiūras. Įvertindami skirtumus, neužmirškime, kad kaikurie skirtumai išauga iš aplinkybių. Skirtumai ardo sugyvenimą tarp tokių žmonių, kurie yra savo aplinkybių vergais. Kiekvienas mūsų yra kitoks, turime skirtingus palinkimus, gabumus, pažiūras. Jei mes asmens individualumą pripažinsime, tuomet ryšiu su juo neprarasime. Čia ir rasime tą vieną Dvasią, skirtingai mumyse veikiančią, kurią apaštalas Povilas mini. Tai yra Dvasia, kuri pasireiškia kitų pripažinime, kitų supratime. Tuomet ramybė žemėje tarp geros valios žmonių reikšis. Tame pačiame medyje nerasime lygių vienuodų lapų, - tvirtino profesorius Leibnitz. Kaip yra su medžio lāpais, panašiai yra ir su žmonėmis. Medžio lapai nežino ir nejaučia savo skirtumų. Mes žmonės apie savo skirtumus žinome, todėl tai dažnam mums sukelia rūpesčių. Ramybės Dvasia atbunda mumyse tik tada, kai mes pradedame suprasti, kad ir mes esame skirtingi lapai, bet maitinami to paties medžio. Teologas Karl Barth, viešėjęs 1963 m. vasarą Chicagoje, atsakydamas spaudai į įvairius paklausimus, pastebėjo, jog misijos bare nesekmė glūdi tame, kad dvasiškai stengiasi skirstyti žmones į tikinčius ir netikinčius, avis ir ožius, vieton skelbus, kad Dievas žmoniją myli. Pasaulio sutvėrimo aprašymas prasideda žodžiais: "Pradžioje Dievas sutvėrė dangų ir žemę", o atpirkimo istorija gi sakiniu: "Dievas taip mylėjo pasaulį, kad atsiuntė savo Sūnų". . . Abu šitie pareiškimai pripažįsta iniciativą ir garbę vienam Dievui. Nė vieno jų negali aprėpti žmogaus

protas. Svarstydami krikščionių vienybės problemas, tebestovime prieš paslaptį Dievą, iš kurio aną šventą Kalėdų naktį išsiliejo meilės srovė į šviesos siekiančią žmoniją.

* * * * *

LIETUVIŲ EV. REFORMATŲ KOLEGIJA 1961-64 m.

Chicago, 1964 m. prie liet. ev. reformatų bažnyčios. Iš k. į d. :kur. Viktoras Karosas - parapijos valdybos pirm., kur. Petras Bružas -Kolegijos gen. sekretorius, supt. kun. Stasys Neimanas-Kolegijos narys, kur. Jonas Dagys-Kolegijos išdininkas, kur. Motiejus Tamulėnas senj. - kolegijos prezidentas, kur. Petras Variakojis - buvęs ilgametis kolegijos išdininkas ir kun. Povilas Dilys-kolegijos narys. Truksta:kolegijos viceprezidento gen. supt. prof. dr. kun. Konstanto Kurnatausko ir kolegijos narių:kun. Vytauto Kurnatausko ir kur. Eugenijaus Gerulio.

* * *

ŠIEMETSUĖJO 400 METŲ NUO MŪSŲ REFORMATORIAUS JONO KALVINO MIRTIES. JIS ATSISKYRĖ SU ŠIUO PASAULIU 1564 M. GEGUŽĖS MĖN., 27 DIENĄ.

* * *

Šiomet sukako 250 metų nuo žymiausio lietuvių poeto, liuteronų kun. Kristijono Donelaičio gimimo. K. Donelaitis gimė 1714 metų sausio mėn. 1 d.

JUBILIATO SUPRT. KUN. STASIO NEIMANO GYVENIMO IR VEIKLOS BRUOŽAI

Š. M. GEGUŽĖS 3-ČIOS D. KALBA

Mielas Jubiliate, didžiai gerbiama kun. Neimano šeima, brangūs dalyviai!

Garsių dialogų autorius Platonas buvo monologinis galvotojas; nežiūrint kitų graikų filosofų kritikuavimo ir mechaninės materijalistinės pažiūros į pasaulio sutvėrimo atmetimą, Platonas sukūrė savo idėjų pasaulį vienas. Ne toks yra mūsų jubilatas. Jis greičiau siai yra dialoginis žmogus. Iš jo veikimo, kaip evangelikų kunigo Lietuvoje, Vokietijoje ir Amerikoje, iš jo pamokslų, straipsnių evangelikų spaudoje ir iš pasikalbėjimų su juo, matome kaip kun. Neimanas savo išreikštose mintyse ieško kitų, kuriems jis norėtų savo pažiūras išaiškinti, kad jie galėtų jas kritikuoti. Jo galvojimo pradžia nėra idėja, bet apreiškimas Dievo Žodis; to Žodžio jis klausia, tam Žodžiui jis yra paklusnus, apie tą Žodį jis nori liūdyti.

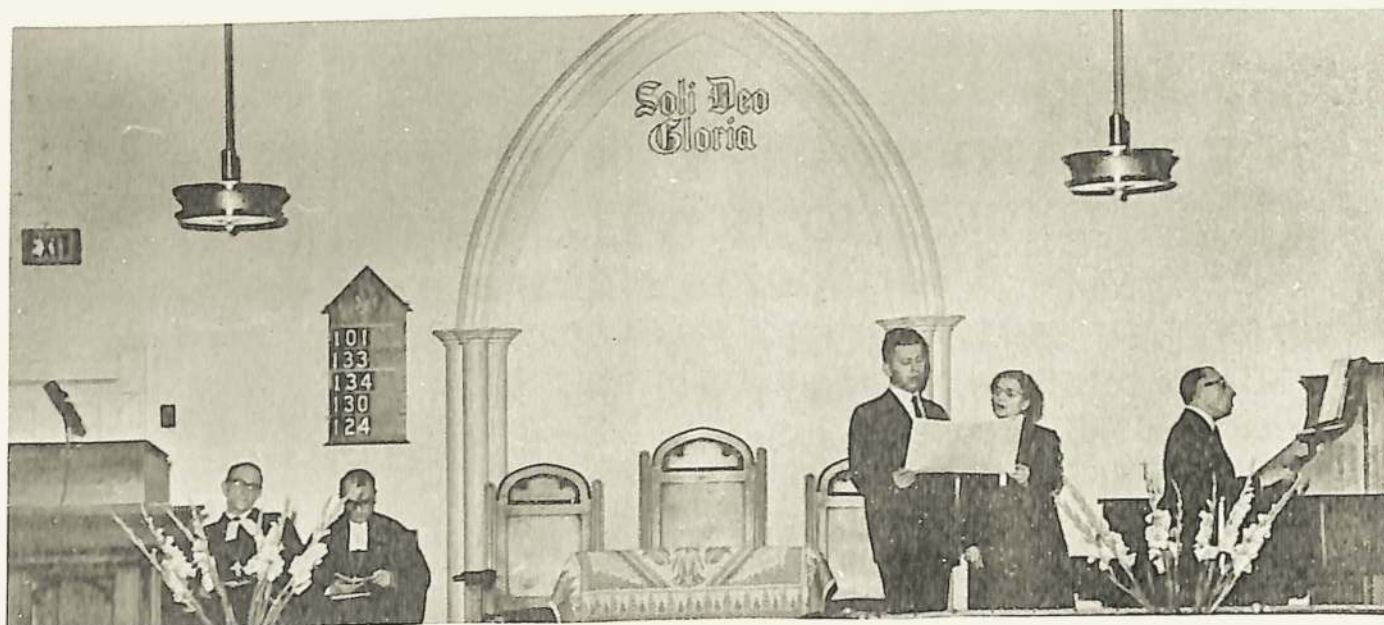
Todėl, jeigu mes čia esame taip skaitlingai susirinkę, kad pagerbti ištikimą Dievo tarną, jo svarbias dienas privalu mums pažinti, arba dar kartą priminti jo gyvenimą, kad gautume jo asmenybės aiškų vaizdą. Mes darome tai, ne kad kun. Stasį specialiai pagirti, kas būtų jam gana nemalonus dalykas, o kaip Bažnyčios superintendentui visiškai svetimas ir nepriimtinas, bet kad mūsų minėjimo dalyviai suprastų koks kunigas Stasys Neimanas yra žmo-

gus, kur jo mintys yra atkreiptos.

Kunigas ir Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčios Superintendantas Stasys Neimanas yra gimęs 1899 m. Juliano kalendoriaus kovo mėn. 4 d. Papilyje, Lietuvoje, vietinio ev. reformatų kunigo ir Papilio bažnyčios klebono Adolfo Neimano ir jo žmonos Marijos šeimoje.

Dievas davė mūsų jubilatui galimybę jau iš jaunystės susipažinti su evangeliškąja kultūra namuose, juk jis, jauniausias iš 4-rių brolių ir 6 seserų, turėjo progos pakartotinai stebėti gyvenimo įvykius. Jo tėvas Adolfas Neimanas yra mūsų šio šimtmečio pradžios ev. reformatų visuomenei žinomas, kaip knygų "Jonas Kalvinas" ir "Tie, kurie išėjo" autorius ir vertėjas. Nežiūrint skaitlingos šeimos ir nedidelių pajamų, Adolfas Neimanas nutarė su Dievo pagalba siųsti visus vaikus į atatinamas mokyklas. Todėl ir mūsų Stasys buvo atiduotas į Rygos gimnaziją, 1915 m. užbaigė 4-riąs klases.

Pirmojo pasaulinio karo bėgyje jo šeima buvo, valdžios paliepiamu, perkelta į Rusijos gilumą ir atsirado Sibire, Semipalatinske, kur jo sesuo, mums gerai pažįstama ir mylima Ona Yčienė iš Toronto, su vyru dr. Jonu Yču gyveno. 1918 m. gimnaziją baigus, Stasys Neimanas įstojo į Tomsko universitetą, į teisių fakultetą. Bet Dievas nenorėjo, kad jis taptų tei-

Iškilmingose pamaldose gieda Bronė Variakojienė ir Leonas Gružas. Vargonais akomponuoja muz. A. Kalvaitis

sininku. Jis siunčia jaunajam studentui sunkius pergyvenimus. Mobilizuotas į rusų armiją, jis kartu su kitais kenčia pilietinio karo Sibire skurdą ir vargą. Matome Neimaną Mongolijoje ir Kinijoje, bolševikų priverčiamųjų darbų stovykloje Bijske, kaip karo belaisvį. Priverstas sunkų fizinį darbą prie 30-35 laipsnių žemiau nulio temperatūros pildyti, jis buvo liudininku, kaip aplink jį, jo kolegos, neatlaikius sunkenybių, mirdavo, o jis pats su dalinai apšalusiomis kojomis laukė savo eilės. Bet maloningas Viešpats davė mūsų Stasiui galimybę atsirasti vėl Sempalatinske, kur tikėjosi su saviškiais susitikti. Bet čia jis gavo liūdną žinią, kad jo tėvas neseniai yra miręs, o šeima grįžusi į Lietuvą.

Dabar jaunas Stasys stovėjo prieš lemiantį apsisprendimą savo gyvenime. Ką daryti? Arba pasiduoti aplink vis garsiau girdėtai komunistinei propagandai: mes kuriame naują visuomenę, naują laimingą pasaulį ir palikti Sibire, arba ieškoti būdo pasiekti tėvynę

Lietuvą. Daug jaunų vyrų tuo metu parinko pirmąjį kelią. Šiandien, po virš 40 metų, galime tvirtinti: jeigu Stasys Neimanas būtų palikęs Sibire, mes netik neturėtumėme jo šiandien mūsų tarpe, o mūsų Lietuvos Reformatų Bažnyčia neturėtų ištikimo Dievo tarno, bet greičiausiai jį būtų ištikęs Ivano Denisovičio Šuchovo likimas, o Borisas Pasternakas galėtų ir apie Neimaną parašyti: "Ir jis dingo vienoje mums nepažįstamoje darbų stovykloje, kaip milijonai kitų!"

Neimano apsisprendimas grįžti į Lietuvą neabėjotinai buvo jo gyvenime istoriškas žygis. Dievui padedant, jis dalinai pėsčias eidamas, nelegaliai pasiekė tėvynę ir rado savo šeimą. Čia jis studijuoja evangelikų teologiją Vytauto Didžiojo Universitete Kaune. Fakultetą jis baigė 1929 m. prof. Čepinskiui rektoriaujant. Jis gavo mokslinį titulą: Evangelikų teologijos kandidatas. Tas titulas buvo perimtas iš Tallino universiteto ir yra pirmas žingsnis doktorato darbui rašyti.

Mes ilgiau sustojome prie pir-

mojo Stasio Neimano gyvenimo laikotarpio. Darome taip todėl, kad greičiausiai tie metai yra mums mažiau žinomi. 1929 m. Neimanas buvo ordinuotas Biržuose diakonu ir paskirtas į Papilio parapiją, kun. Jono Šepečio žinion. Sūnus laikinai tęsia savo tėvo darbą Papi lyje. Nuo 1930 m. Neimanas administravo, o paskui klebonavo Nemunėlio Radviliškyje. Jo parapijiečiai ir dabar čia esantieji-panelė Ona Laumytė ir Adomas Šernas iš Rockfordo-gali paliūdyti kaip klebonas Stasys Neimanas, žingsnis po žingsnio, atstatė nuo Pirmojo Pasaulinio karo nukentėjusią bažnyčią, kleboniją ir kitus pastatus. Bolševikams 1940 m. į Lietuvą atėjus, kun. Neimanas vėl buvo pastatytas prieš didelį savo gyvenime sprendimą: palikti Lietuvoje ir laukti neišvengiamo jo ir jo šeimos fizinio sunaikinimo, ar pasitraukti į Vakarus, kad tuo būdu gelbėti kas gali būti išgelbėta.

Metai Vokietijoje, o ypač čia Čikagoje, patvirtino Neimano žygį „reikia pasitraukti į Vakarus“. Mes šiandien, po 14 metų veikimo

Čikagoje, galime tik pasakyti-Neimanas yra mums čia labai reikalingas. Matome kun. Neimaną Vokietijoje, kada jis kartu su kitais sudarė Vyriausiąją Lietuvių Evangelikų Tarybą. Jis aktyviai dalyvauja mūsų Sinoduose tremtyje.

1950 m. pasiekęs Čikagą, kun. Neimanas sustojo pas kur. Petrą Variakojį ir dr. Juozą Vaitaitį. Kunigas Neimanas ir jo šeima buvo nustebinti mūsų žmonių Čikagoje širdingumu, ypatingai 2 brolių Variakojų, a. a. Jono ir čia esančio Petro. Neimano šeima ir panelė O. Laumytė pradėjo kurti naują gyvenimą. 1953 m. Neimanas, Sinodo nutarimu, buvo paskirtas Bažnyčios Superintendente pareigoms.

Jo šeimą mes visi pažįstame. Dar 1928 m. jis vedė Kazimierą Rimkevičiūtę. Jie turi dvi dukteris, Margaritą ir Jieva, dabar Pipynienę, ir du sūnus, Stasį ir Joną.

Tai yra išorinio mūsų Jubilieato gyvenimo datos. Galbūt jos ir nedaug mums sako, bet jose yra paslėpta Dievo valia ir Jo vadovavimas. Grįžimas į Lietuvą, darbas tenai, atvykimas į Ameriką, tai ne-

Mažųjų kvintetas, vadovaujant A. Kalvaičiui, gieda iškilmingose pamaldose

tik pripuolami atsitikimai, bet mylinčiojo Dievo ir Tėvo danguje nutarimai.

Tegul man būna leista dabar širdingai pasveikinti didžiai gerbiamąjį Jubiliatą Lietuvos Evangelikų Reformatų Kolegijos Tremtyje, Ev. Reformatų Parapijos Čikagoje ir mano šeimos vardu, įteikiant Jubiliatui nuo Kolegijos ir Parapijos kuklias, bet dvasioje turtingas, dovanėles:

1. Garsaus, 1908 m. gimusio, evangelikų teologo Helmuto Tillicho veikalą: "Der Glaube der Christenheit; unsere Welt vor Jesus Christus" ir

2. žinomojo Romos - katalikų, 1926 m. gimusio, teologo knyga: "Konzil und Wiedervereinigung; Erneuerung als Ruf in die Einheit".

* * * * *

M. PLEPYS

PAGERBĖM SAVO SUPERINTENDENTĄ

Iš arčiau pažvelgus į gyvenimą, labai dažnai įsitinkiname, kad žmogus, palyginus su amžinybe, šioje mums Dievo duotoje žemėje tegyvena tik mažą akimirką. Bet mes mažai į tai tekreipiame dėmesio. Veikia kalendorius, kuris ir matuoja žmogaus gyvenimą metais. O tų metų vieni mūsų turime sau prisiskaitę mažiau, kiti daugiau; vieni vadinamės jaunais, kiti senais. Bet juk yra ir vidutinių. O, prie tų vidutinių grupės ir norisi skirti mūsų superintendentą kun. St. Neimaną, nors jau ir atšventėme jo 65-tąjį gimtadienį. Čia nenorima rašyti jo biografija, bet tik bendrais bruožais įamžinti tai, kas mūsų ateities

Ypatingai antroji knyga yra aktuali ir būtų lietuvių tautai didelė dvasinė dovana, jeigu ji būtų išleista lietuviškai. Kol kas turime jau anglų, prancūzų ir japonų vertimą. Galima tikėtis, kad mūsų Jubilatas apsiims šitą darbą padaryti ir, tuo būdu, kaip ir savo veikimą apvainikuoti.

Baigsiu Šventojo Rašto iš pirmojo apaštalo Povilo laiško Timotiejui žodžiais:

"... Tu pasidaryk tikintiesiems pavyzdys žodžiu, poelgiu, meile, tikėjimu, skaistyste. Kol atvyksi, atsidėk skaitymui, raginimui, pamokymui. Neapleisk tavyje esančios dvasinės dovanos, kuri buvo tau duota pranašo ištarme, vyresniesiems uždėjus ant tavęs rankas". (I Tim. 4, 11-14).

kartoms norėsis žinoti apie mūsų dabartį. Koksai gi kun. St. Neimanas senis, kad dar yra nemažai žmonių, kurie aiškiai jį atsimena (tie žmonės taip pat dar nenori prisipažinti seniais esą) kaip vaiką, gimnazistą, studentą. O jau kaip jauną kunigą, tai ir labai daugelis atsimena. Atrodo, kad visa tai buvo tik užpernai.

Kad mūsų superintendantas kun. St. Neimanas yra populiarius ir visų mūsų mylimas, parodė š. m. gegužės mėn. 3-čioji diena. Toji diena buvo paskirta superintendantui pagerbti. Pasirodo, kad pagerbimas turėjo ne vien tik jo 65-jo gimtadienio progą galvoje, bet ir jo 35 metų kunigavimo sukaktį

35 metai prabėgo kilniame kun. St. Neimano Dievui tarnavimo darbe. Juk, bėgyje tiek metų, jis ne tik pats pasišventęs pildė Viešpaties valią, bet prie Jo artino, mokė ir vedė tūkstančius savo tautiečių.

Dabar nors suglaustai reikia išvardinti svarbesni minėjimo momentai. Pamaldos prasidėjo 12 y. mūsų bažnyčioje 1942 N. Spaulding Ave, Čikagoje. Žmonių prisirinko žymiai daugiau, negu paprastai susirenka, nes nemažą jų dalį sudarė mums broliškų Bažnyčių svečiai ir atstovai su savo kunigais ir parapijų darbuotojais prišaky. Pamaldų liturginę dalį atliko mūsų nenuilstamas kun. P. Dilys, kruopščiai parinkęs tai dienai tinkamas maldas bei giesmes ir visa tatai nuoširdžiai pravedė. O pamokslą, turiningą ir įtikinantį, pasakė pats jubiliantas. Pamaldas praturtino p. Br. Variakojienės ir L. Gružo duetas, kuris savo malonių skambesiu, muzikui Kalvaičiui vargonais pritariant, klausytojus jaudino. Šis duetas sugiedojo keletą giesmių. Pasirodė ir mūsų mažieji sekmadieninės mokyklos mokiniai, kurie savo mokytojos p. Plačienės paruošti, taip pat sugiedojo keletą giesmių. Dėliai to pamaldų dalyviams lyg ir kas kartotojo: "Meilė Dievui, meilė jubiliantui, meilė artimui ir iš viso meilė ir tikrai meilė"!...

Pamaldoms pasibaigus, parapijos Moterų Draugija šventės dalyvius pakvietė į bažnyčios salę. Pati salė naujai išdažyta, stalai, paskendę gyvų gėlių buketuose, labai skoningai atrodė. Kai svečiai su pačiu solenizantu prišaky susėdo už stalų, pačios mūsų moterys, savo pirmininkės H.

Dilienės vadovaujamos, bežiūrint juos apdėjo Dievo dovanomis. Tos dovanos buvo nepaprastai skanios ir, kas svarbiausia, pačių mūsų moterų gamintos.

Matėsi daug pažįstamų, kai kurių seniai matytų, veidų. Atėjus programai nustatytam laikui, mūsų gražbily, parapijos valdybos pirmininkas, V. Karosas pradėjo ir iki galo vedė sveikinimų tvarką, pats tardamas savo linkėjimus jubiliantui. Pagrindinę kalbą pasakė kun. P. Dilys, kurioje, savo skambia intonacija, sudėjo daug giliai teisingų bei gyvenimiškai ir filosofiniai paremtų minčių, kuriose, kaip didelio menininko tapytas portretas, pasijuto visas superintendente dydis ir kartu paprastumas bei kuklumas... Kun. P. Dilio kalbai padėjo tašką savo taip jautriai solo sugiedota giesme p. Burbulienė. Mažytė mergytė Jankutė nuostabiai ir aiškiai tarsena padeklamavo jos meteliams net persunkų dalykėlių. Tas iššaukė pasigerėjimo aplodismentus.

Visiems buvo staigmena, kad į mūsų šventę teikėsi atsilankyti žymioji amerikietė ir visuomenininkė p. A. Devenienė. Kiekvienam mums prisimena tos mūsų skurdžios dienos Vokietijos barakuose kai p. Devenienė iš Amerikos atvyko ir mus apšvietė, nuramino ir paskui padėjo atsidurti šiame Dievo palaimintame krašte. Viešnia pasakė kun. S. Neimano garbei kalbą, palinkėjo jam sulaukti šimto metų!

Po to gražiai sveikino kuniga: K. Burbulys iš Čikagos Metodistų Parapijos, J. Pauperas iš Ziono Parapijos ir viceseniorius A. Traakis iš Tėviškės Parapijos. Jie vi-

Iškilingų pietų bendras vaizdas, kuriame matosi tik dalis svečių

Iškilingųjų pietų dalyviai. Iš k. į d.: kur. K. Neimaniėnė, suprt. kun. St. Neimanas, kur. E. Devenienė, doc. kun. J. Pauperas, dr. A. Trakienė, senj. kun. A. Trakis

Iškilingųjų pietų dalyviai. Iš k. į d.: E. Pušneraitienė, J. Pušneraitis, kur. J. Jakubonis, M. Tilindis, kur. P. Variakojis, dr. D. Friche (Variakojytė)

Iškilmingųjų pietų dalyviai. Iš k. į d.: A. Motiejūnienė, kur. St. Dagys, prof. J. Motiejūnas, kun. K. Burbulys, Burbulienė, kur. K. Neimanienė, suprt. kun. St. Neimanas ir kur. E. Devenienė

Iškilmingųjų pietų dalyviai. Iš k. į d.: kur. J. Šernas, kur. M. Tamulėnas, jn., I. Tamulėnienė, kur. J. Kregždė, E. Šernienė, dantų gyd. V. Kregždienė

Iškilmingųjų pietų dalyviai: Iš k. į d.: kur. J. Trečiokas, kur. St. Palshis, E. Palshienė, kur. M. Plepys ir A. Ramonis.

Mūsų jaunosios inteligentijos dalis iškilminguose pietuose

si savo kalbas parėmė atitinkamomis Šv. Rašto vietomis. Kun. J. Pauperas sveikino kun. Neimaną Ziono Parapijos ir taip pat Moterų Draugijų "Rūtos" ir "Dorcus" vardu. Tėviškės Parapijos pirmininkas Armonas Simaitis ir tos Parapijos Moterų Draugijos pirmininkė p. E. Mikelaitienė labai širdingai atsiliepė apie kun. Neimano veikimą. Visi kunigai, Parapijų atstovai ir Moterų Draugijos įteikė jubiliatui vertingas dovanas. Solistė p. B. Variakojienė solenizantui pasveikinti sukūrė net rašinėlių, kurių pati ir perskaitė.

Sveikino iš Rockfordo atvykęs kuratorius Adomas Šernas, pasibėždamas, kad Nemunėlio Radvilišky Kun. Neimanas buvo labai mylimas ir šiandie, jeigu nebūtų kitų priežasčių, galėtų tenai grįžti. Kuratorius M. Tamulėnas jun. iš Racine, Wis. palinkėjo jubiliatui dar ilgai dirbti Dievo vynuogy-

ne. Nemažai buvo ir vietinių kuratorių, iš kurių Jokūbas Trečiokas savo kalba sveikino superintendenta. Kalbėjo mūsų Moterų Draugijos atstovė, o tos Draugijos pirmininkė p. H. Dilienė perdavė negalėjusios atvykti A. Ivaškienės linkėjimus. Gautus raštu pasveikinimus perskaitė studentės Erika Dilytė ir Dalia Tilindytė, įteikdamos kun. St. Neimanui ir poniai K. Neimanienei gėlių. Tarp sveikinimų raštu ypatingai šiltai skambėjo gen. supert. prof. dr. kun. K. Kurnatausko, liuteronų senoriaus kun. A. Kelerio, Kolegijos prezidento M. Tamulėno sen. ir prof. V. Jakubėno žodžiai.

Iškilmės kaltininkas pabaigoje sėdėjo tarp gėlių ir gausių dovanų; jis visiems gražiai padėkojo.

Taigi, ir vėl pasikartoję meilė, gili ir neribota mūsų Viešpaties mums įkvėpta meilė!

* * *

1963 m. vasaros metu Zuriče Šveicarijoje Ev. Reformatų bažnyčioje buvo ordinuota į kunigus

12 moterų su galimybe gauti klebono vietą. Iki šiol moterys būdavo tik klebonų padėjėjos.

P A D Ė K A

NORIU ŠIOJE VIETOJE MANO IR MANO ŠEIMOS VARDU IŠREIKŠTI GILIĄ PADĖKĄ VISIEMS DALYVAVUSIEMS MANO 65 AMŽIAUS IR 35 MT. KUNIGAVIMO SUKAKTIES MINĖJIME UŽ JŲ GRAŽIUS LINKĖJIMUS, GĖLES IR GAUSIAS DOVANAS. VISŲ PIRMA MIELAM KOLEGAI KUN. P. DILIUI, KURIAM TEKŲ DIDELĖ, SĄRIŠY SU MINĖJIMO RUOŠIMU, DARBO DALIS, BROLIŠKŲ PARAPIJŲ KUNIGAMS K. BURBULIUI, J. PAUPERUI IR A. TRAKIUI UŽ IŠREIKŠTAS GILIAS MINTIS, IŠ TOLI ATVYKUSIAI VIEŠNIAI KURATOREI A. DEVENIENEI, TĖVIŠKĖS PARAPIJOS TARYBOS PIRMININKUI E. SIMAIČIUI, TĖVIŠKĖS PARAPIJOS MOTERŲ DRAUGIJOS PIRMININKEI E. MIKELAITIENEI, KUR. A. ŠERNUI IŠ ROCKFORDO, M. TAMULĖNUI JR. IŠ RACINE, KUR. JOK. TREČIOKUI, SIRGUSIAI TADA KUR. A. IVAŠKIENEI, E. DILYTEI BEI D. TILINDYTEI IR KITIEMS UŽ GRAŽIUS SVEIKINIMUS, TAIP PAT RAŠTU SVEIKINUSIEMS - GENER. SUPERINT. PROF. DR. K. KURNATAUSKUI, SENIORIUI A. KELERIUI, KOLEGIJOS PREZID, M. TAMULĖNUI SU PONIA, ZIONO PARAPIJOS TARYBAI IR MOTERŲ DRAUGIJOMS "RŪTAI" IR "DORCUS", SOLISTAMS B. VARIAKOJIENEI, L. GRUŽUI, A. BURBULIENEI, VARG. A. KALVAIČIUI, MŪSŲ MAŽŲJŲ CHORUI, MAŽAJAI F. JANKUTEI UŽ GRAŽIAI PADEKLAMUOTĄ EILĖRAŠTĮ, MŪSŲ PARAPIJOS PIRMININKUI V. KAROSUI UŽ SKLANDŽIAI PRAVESTĄ MINĖJIMO PROGRAMĄ IR, PAGALIAU, DIDŽIAUSIA PADĖKA TENKA MŪSŲ EV. REFORMATŲ MOTERŲ DRAUGIJAI SU JOS PIRMININKE HALINA DILIENE PRIŠAKYJE UŽ SKANIUS VALGIUS BEI NUOŠIRDŲ VAIŠINGUMĄ.

Kun. Stasys Neimanas su šeima.

* * *

Halina DILIENĖ

KURATORĖS KLAROS ŠEPETIENĖS NETEKUS

1879 - 1964

Kuratorė Klara Šepetienė Wilcke gimė 1879 m. vasario m. 4-tą d. Vecaucėje, Kurše, pabaltiečių vokiečių šeimoje. Tėvas buvo dvaro administratorius ir girininkas. Klara turėjo dvi seseris ir 3 brolius, iš kurių buvo jauniausia. Mokslą ėjo Mintaujoje, iš pradžių vokiečių, o nuo 4-tos klasės rusų kalba: Baigusi 8 klases, gavo liaudies mokytojos teises. 1898 m., mirus tėvui, apsigyveno su moti-

na Rygoje, užsidirbdama duoną privačiomis pamokomis.

1900 m. Klara susituokė su kun. Jonu Šepečiu ir apsigyveno iš pradžių Švobiškyje, o paskui N. Radviliškyje. Tapusi lietuvio žmona, K. Šepetienė greit sulietuvėjo ir gyvai dalyvavo lietuviškame gyvenime, ypatingai ev. reformatų bendruomenėje. Švobiškyje tuojau ėmėsi pedagoginio darbo, mokė kaimo mergaites rašyti ir skai-

tyti, o t. p. rankdarbių.

Pirmojo pasaulinio karo metu kartu su vyru atsidūrusi Voroneže, K. Šepetienė dėstė vokiečių kalbą M. Yčo gimnazijoje ir aktyviai bendradarbiavo "Liet. d-jos nukentėjusiems dėl karo šelpti Voronežo skyriuje".

Po karo (1918) abu Šepečiai pateko į Vilnių, kur kun. Šepetys ėjo kunigo pareigas. K. Šepetienė mokytojavo lietuvių gimnazijoje ir išleido kelis vokiečių kalbos vadovėlius. 1923 m. kun. J. Šepetys buvo paskirtas kunigu į Papilį. Kaip ir visur kitur, K. Šepetienė Papilyje tuojau ėmėsi darbo parapijoje. Matydama reikalingumą organizuoti moteris, sumanė steigti liet. ev. reformačių moterų D-ją. Steigiamasis susirinkimas įvyko Biržuose, o po to, lyg grybai po lietaus, d-jos skyriai ėmė dygti ne tik miesteliuose, bet ir didesniuose kaimuose.

1941 m. kovo mėn. Šepečiai pasitraukė į Vokietiją, kur jau negalavusio kun. Jono sveikata labai pablogėjo. 1941 m. balandžio m. 28 d. jis mirė. Po vyro mirties K. Šepetienė iš pradžių gyveno pas gimines, dažnai persikeldama iš vietos į vietą; pagaliau paliko viena Berlyno priemiestyje (rusų sektoriuje) ir pateko į senelių prieglaudą labai sunkiomis sąlygomis.

1951 m. kun. P. Dilio pastango mis buvo perkelta į Šveicariją ir apgyvendinta evangelikų pabėgėlių namuose "Pelikan" Weesen, kur tuo laiku jau gyveno prof. dr. P. Jakubėnas. "Pelikano" vadovybė ir bendragyventojai gerbė ir mylėjo visuomet gerai nusiteikusią K. Šepetienę. Kol jėgos leisd-

*Mokytoja ir rašytoja kur. Klara Šepetienė
Berlynas, 1946 m.*

vo, ji mėgdavo pasivaikščioti iš "Pelikano" sodno ribų ir susirado daugelį draugų Weeseno gyventojų tarpe. Paskutiniaisiais gyvenimo metais K. Šepetienė beveik visai neteko regėjimo, bet vis tik sugebėdavo rašyti laiškus. Mirė š. m. vasario 1-ąją d. Palaidota vasario 4-tąją d. Weeseno kapinėse.

Su kuratorės K. Šepetienės mirtimi ne vien ev. reformatai, bet ir visa lietuvių tauta neteko įžymios asmenybės. Nebūdama lietuviškos kilmės, ji visa širdimi pamilo Lietuvą ir daug nusipelnė lietuvių tautai, o ypačiai ev. reformatams. Kuratorės K. Šepetienės įsteigta Liet. ev. ref. moterų d-ja buvo labai vertingas įnašas į liet. ev. reformatų parapijų gyvenimą. Paskiri d-jos skyriai ruošdavo paskaitas įvairiomis temomis: religija, higiena, kūdikių priežiūra, ligonių slaugymas ir pan., organizuodavo kuli-

narijos bei mezgimo kursus, steigė vaikų darželius. Biržuose veikė Montesorinis vaikų darželis. Buvo ruošiamos vaikų eglutės, kuriose neretai dalyvaudavo ir katalikų tikėjimo vaikai. Visos tos veiklos skatintoja buvo kuratorė K. Šepetienė.

K. Šepetienė uoliai bendradarbiaudavo lietuvių spaudoje. Rašė t. p. "Sėjėjui". Be kitko, išvertė S. Čiurlionienės "Kuprota Oželį" vokiečių kalbon. S. Čiurlionienė dažnai lankydavosi pas Šepečius ir mėgdavo vasaroti Papilyje.

Kuratorė K. Šepetienė buvo nepaprastos energijos ir darbštumo moteris. Visur ji suskubdavo, joks darbas jai neatrodydavo persunkus. Nuostabus būdavo ir jos optimizmas. Net sunkiausiose sąlygose ji mokėdavo surasti grožį. K. Šepetienę kelis kartus aplankęs dr. A. Gerutis gėrėdavosi jos šviesiu protu, nuo-

stabilia atmintimi ir gyvu domėjimusi lietuvių visuomenės reikalais. Mot. d-ja jai nuolatos rūpėdavo. Laiškuose dažnai ragindavo reformates dirbti ir veikti.

Vienas charakteringiausių kūrų. K. Šepetienės būdo bruožų buvo jos dėkingumas. Už mažiausią jai suteiktą patarnavimą arba atydumą jos asmeniui ji būdavo iš visos širdies dėkinga. Paskutinį velionės laišką gavau du mėnesius prieš jos mirtį. Štai paskutiniai jo sakiniai... "Kol dar dega gyvenimo šviesa, o greit ji užgęs, noriu sakyti: ačiu, ačiu, visiems už viską"...

Baigdama Liet. ev. ref. moterų D-jos vardu sakau: Ačiu Tau, mūsų Mokytoja!

Ilsėkis ramybėje!

Sekančiame "Mūsų Sparnų" nr. skaitysime dr. P. Šepečio spaudai paruoštus Klaros Šepetienės atsiminimus.

* * *

Ronaldas R. SLAVĖNAS

KULTŪROS-CIVILIZACIJOS KITĖJIMAI

Jei koks amerikietis išvyktų iš Jungtinių Valstybių ir grįžtų į savo kraštą po dešimties metų, jis pastebėtų didelį pasikeitimą šio krašto kultūroje. Jis matytų naujas drabužių madas, girdėtų skirtingą muziką, rastų naujus namų apyvokos reikmenis savo draugo namuose ir tt. Žmonių kultūros kitėjimas vyksta nuolatos, nežiūrint to, ar jis eina greitu žingsniu, ar vos pastebimai.

Įvairios ankstyvesnės antropologinės minties mokyklos bandė spręsti kultūros kitėjimą

moksliškai. Pagal evoliucionistų mokyklą, kultūra kinta vienu metu tuo pačiu laiku visose bendruomenėse dėl žmonijos psichinės vienybės įtakos. Ji pabrėžia, kad svarbiausią vaidmenį vaidina išvidiniai veiksniai. Priešingai evoliucionistams, sklidimo mokyklos šalininkai pabrėžia kultūros skolinimosi svarbumą ir ribotą žmogaus dvasios išradingumą. Smulkiau įtų mokyklų pažiūras nesigilinant, reikia pripažinti, kad jos su savo skirtingomis teorijomis daug padėjo antropologinėms

studijoms, nors daugelis tų teorijų šiandien ir nepriimtinos. Herskovits apie šias dvi mokyklas pareiškia: "Nei nepriklausoma kilmė, nei sklidimas nėra atskirai atsakingi už pasikeitimus, randamus kiekvienoje kultūroje, bet abu procesai turi būti laikomi priežastimi tos formos, kurią tam tikra kultūra, tam tikru laiku parodo. Perdaug pabrėžiant vieną kurį nors veiksnį, daugiau iškraipoma perspektyva, negu padedama suprasti".

Net ir šiandien daugelis antropologų jaučia, kad bendras kultūros kitėjimo supratimas yra šiek tiek miglotas. Atrodo, kad trūksta tikrai naudingų sąvokų ir teorijų, kuriomis remiantis būtų galima palyginti ir suprasti tuos įvairius kitėjimo požįrius.

Modernieji antropologai stengiasi mažiau remtis dogmomis savo studijose, o daugiau kreipti dėmesį į tikrovę ir visus veiksnius, kurie daro įtaką kultūros kitėjime.

Kad kultūra galėtų keistis, turi pasirodyti koks nors naujas įnašas. Sąlygos, kuriose nauji kultūros pavidalai pasirodo ir būna priimti, sudaro įdomius klausimus, kuriuos reikia patyrinėti. Išradimai vienos bendruomenės ribose ir tos bendruomenės ryšys su kitomis bendruomenėmis, kuris iššaukia skolinimąsi ir sklidimą, turi žymios įtakos kultūros kitėjimui.

Lintonas išskiria dvi išradimų rūšis: pirminius arba pagrindinius išradimus, kurie iš-

kelia naujus principus, ir antrinius arba pagerinančius išradimus, kuriuose naudojami jau žinomi principai. Pavyzdžiui, lankas yra pagrindinis išradimas. Neaišku, kada jis buvo išrastas ir kam jis pradžioje buvo naudojamas. Tačiau antropologams yra žinoma, kad lanko principas buvo panaudotas įvairiems anturiniam išradimams, k. a. šauti strėles, sukurti grąžtą ir muzikos instrumentuose.

Gilioje senovėje daugelis dalykų buvo išrasti atsitiktinai. Modernios bendruomenės tuo tarpu sukuria naujus daiktus, remiantis tyrimais ir bandymais. Pavyzdžiui, prityrę amatininkai, bandydami įvairias mašinų kombinacijas, dažnai atsitiktinai išranda visai naujus dalykus. Dažniausiai tai yra išdava daugiau žingeidumo, negu reikalo.

Dažnai antropologams yra mįslė, kur ir kaip žymiausi išradimai žmonijos istorijoje atsirado, tačiau daugumos jų kilmės vieta gali būti įrodyta. Archeologijos pagalba galima sekti tų išradimų sklidimą iš vienos bendruomenės į kitą.

Kaip jau anksčiau minėta, sklidimas turi didelės reikšmės kultūros kitėjimui. Apie šį veiksnį Ruth Benedict šitaip atsiliepia: "Apimtis primityvių sričių, kuriose papročiai yra pasklidę, yra vienas iš labiausiai sėbiinančių antropologijos faktų. Papročiai apsirengime, darbe, apeigose, mitologijoje ir ekonominiuose vedybų mainuose yra pasklidę po ištisus žemynus ir kiekviena gentis tame pat žemy-

ne turi šiuos papročius tam tikroje formoje".

Daug papročių pasklinda vienodai apie visą žemės rutulį. Geras pavyzdys yra rūkymas. Jis yra atsiradęs tropinėje Amerikoje ir iš ten pasklido beveik po visą Šiaurės ir Pietų Ameriką. Ispanai jį nuvežė į Senąjį Pasaulį, kur jis buvo greitai priimtas. Iš Europos jis pasklido po Afriką, Aziją, Indoneziją ir galų gale vėl grįžo atgal į Amerikos žemyną per Beringo sąsiaurį - matomai rusų atgabentas. Jei tabakas būtų staiga iš Amerikos gyvenimo pašalintas, tai galėtų būti priežastimi tautinės katastrofos.

Tačiau ne visi civilizacijos papročiai taip lengvai sklinda, kaip rūkymas. Pavyzdžiui, amerikiečiai gali priimti rusų "Smirnov Vodka", bet jie tikriausiai atmestų kolūkių sistemą. Mahometonai gali nešioti vakarietiškus drabužius, bet jie nepripažins krikščioniškų dogmų. Tokie pavyzdžiai parodo, kad skolinimasis kai kurių kultūros elementų, priklauso nuo priimančiosios bendruomenės tautinio būdo ir papročių.

Kai kurie išradimai gali neprigytinėti ir išradėjo bendruomenėje. Kluckhonas rašo: "Nėra abejonės, kad daug išradimų žuvo kartu su jų išradėjais, kadangi jie neatitiko tų laikų reikakavimams arba, kadangi jų išradėjai buvo laikomi nepilnapročiais".

Kaip pavyzdį jis duoda Gregorijų Mendelį, į kurio paveldėjimo principus ilgus metus nebuvo kreipta dėmesio. Laimingu atveju jo užrašai išgelbėjo jo iš-

radimą ir jo principai turėjo didelės įtakos vėlyvesniam laikui.

Bendruomenės socialinės ir ekonominės sąlygos turi labai didelės įtakos išradimų prigijimui ir tuo pačiu kultūros kitėjimui. Helenistinio periodo graikai gerai žinojo garo mašinos principus, tačiau šitokiam daiktui sąlygos buvo nepalankios. To meto graikai daugiau įdomavosi žmonėmis, negu mašinomis.

Reikalingumas turi didelės įtakos priimant naujus išradimus. Gerai maitinama bendruomenė gal mažai tesiūdomautų naujais maisto produktais, badaujanti gi - labai.

Aukštos kokybės įrankiai, ypatingai, jei jie neprieštaravo esantiems bendruomenės papročiams, buvo greitai Amerikos indėnų kultūrų priimti. Kai kurie dalykai, nors iš anksto ir visai nenumatyti, žymiai pakeitė indėnų socialinį būvį. Tokiuo pavyzdžiu gali būti arklys ir šautuvas. Kiekvienas gali suprasti, kokios didelės reikšmės jie turėjo medžioklės, judrumo, gyvenimo būdo ir kitose srityse.

Dažnai ir prestižas turėjo didelės įtakos kultūros kitėjimui. Daug tokių atvejų mes randame Vakarų civilizacijoje. Pavyzdžiui, prancūzų kalba ilgą laiką buvo naudojama aukštosios klasės rusų. Paryžiaus drabužių mados ir kvėpalai dažnai laikomi prestižo simboliais Jungtinėje Valstybėje. Kai kurie žmonės nueina net taip toli, kad pakeičia savo vardus ir pavardes, kad atrodytų esą nariais tos tautos, kuri turi aukštesnį ekonominį ir socialinį prestižą, negu

kad jo kilmės tauta. Įdomus požiūris į civilizacijos kitėjimą yra Kroeberio vadinamas "Stimulus diffusion", pagal kurį civilizacijos kitėjime vienodai dalyvauja sklidimas ir išradimas. Kartais priimančiai bendruomenei yra sunku pilnai suprasti pasklidusio kultūros bruožo ypatybę. Gali būti stengiamasi ją suprasti ir tos pastangos gali duoti pageidaujamų rezultatų, kurie esmėje galėtų būti skirtingi nuo originalo. Tokiu pavyzdžiu gali būti Sequoya sukurta rašto forma Cherokee indėnams. Kadangi jis buvo beraštis, jis pilnai suprato rašto reikšmę ir po penkerių metų sunkauso darbo jis sukūrė visą eilę skiemenis reiškiančių ženklų. Paskatinimą Sequoya gavo iš angliško alfabeto, nors jis ir negalėjo skaityti angliškai. Tuo būdu sklidimas ir išradimas turėjo įtakos jo darbo išdavai.

Paskutiniaisiais metais antropologai pradėjo įdomautis ypatingu kultūros kitėjimu - akultūrizacija. Beals ją taip apibrėžia: "Akultūrizacija liečia plačią prasme kultūros kitėjimus, kurie vyksta, kai du žmonės, kurie žymiai skiriasi kultūroje, gyvena ilgai tarpusavy bendraudami". Arba pagal Kroeberį: "Akultūrizacija apima tuos pasikeitimus vienoje kultūroje, kitos kultūros įtakos; išdava, - abiejų kultūrų panašumas kyla. Įtaka gali būti priešinga arba visiškai vienos krypties".

Akultūrizacijos studijos daugumoje buvo panaudotos santykiuose tarp Euro - Amerikos ir

beraščių bendruomenių. Pirmosios, žinoma, vyrauja dažnai panaudodamos jėgą. Beraščiams žmonėms staiga tenka lankyti mokyklas, vilkėti vakarietiškus drabužius ir laikytis naujų taisyklių. Tačiau pasikeitimai gali vykti netiesioginiai ir be prievartos. Pavyzdžiui, pirmieji Šiaurinės Kanados kailių prekiautojai visiškai pakeitė vietinių gyventojų maisto rinkimo ekonomiką, keičiant produktus į kailius. Tuo būdu kilpų statymas čia pasidarė svarbiausiu užsiėmimu.

Geriausiais akultūrizaciją studijuoti galima Meksikoje. Šis europiečių ir indėnų kultūrų susidūrimas, prieš daugiau kaip keturis šimtmečius, yra gerai antropologams žinomas. Įvairūs akultūrizacijos veiksniai k. a. priėmimas, atmetimas ir panaudojimas jėgos sukūrė Meksikoje kultūrą, kuri nėra nei ispaniška, nei priešokupacinė indėniška, bet junginys abiejų kultūrų.

Kitas geras akultūrizacijos pavyzdys yra normanų ir anglo - saksų susilieėjimas. 1066 metais normanai užkariavo Angliją, atsinešdami su savim skirtingus papročius ir skirtingą kalbą. Laike trijų šimtmečių abiejų kultūrų siūlai susiliejo į vieną naują kultūrą.

Kiekvienam aišku, kad, kur akultūrizacijos studijos panaudojamos, istorija lošia labai svarbią rolę. Spenceris taip rašo: "Vienas iš akultūrizacijos tyrimų įnašų į antropologijos metodus, iš tiesų, pasitarnavo pastatant antropologijos mokslo

istorinį elementą ant tvirto pagrindo".

Kitas neseniai pasirodęs vystymasis kultūros kitėjimo studijose yra etninės istorijos technika (būdas), kuris nagrinėja arti gyvenančių tautų etnografinius davinius. Šiam tikslui daug žinių imama iš istorinių dokumentų. Vis daugiau ir daugiau antropologijos mokslininkų įsijungia į palyginamąsias akultūrizacijos studijas. Čia reikėtų trumpai paminėti vienos tokios studijos davinius.

1956 metų vasaros tarpuniversitetinis tyrimų seminaras, remiamas Social Science Council, studijavo civilizacijos pasikeitimus šešiose indėnų gentyse: Yaqui, Rio Grande Pueblo, Mandan Navaho, Wasco-Wishram ir Kwakiutl. Šis seminaras norėjo ištirti, kodėl kai kurios tų genčių kultūros keičiasi daugiau, negu kitos. Tas seminaras priėjo išvados, kad pagrindinis veiksnys, bandant padaryti su bendrinimą akultūrizacijos srityje, yra panaudojimas Lintono dviejų svarbiausių kontakto situacijų, būtent: vadovaujamos ir laisvo kontakto situacijos. Pagal pirmąją situaciją, nariai aukštesnės bendruomenės turi tikslą kai kuriais atžvilgiais keisti žemesniąją bendruomenę. Pagal antrąją situaciją - visai nesi-stengiama tai daryti. Buvo prieita išvados, kad visos šešios gentys įvairiais laikotarpiais turėjo vadovaujamą ir laisvą kontaktą.

Seminaras kruopščiai tyrė skirtingų kultūrų tradicinių elementų junginį. Iš viso buvo rasti

Mūsų bažnyčios žymieji šulai: kur. H. Dilienė, kur. K. Neimaniėnė ir nepailstantis Sinodų dalyvis, jau 80 metų perkopęs lietuviškąsias ažuolas, kur. Jokūbas Tunkūnas.

keturi tokie tradicinių elementų junginiai. Viena rūšis - taip vadinama inkorporatyvinė integracija - buvo žymiai pastebima Navaho gentyje. Inkorporatyvinėje integracijoje kultūriniai elementai iš vienos kultūrinės sistemos yra perkeliami ir įjungiami į kitą kultūros sistemą. Navaho kultūros socialinė sistema ir vertybės beveik nepasikeitė, bet vis dėlto daug praturtinančių elementų buvo pridėta. Tačiau šita inkorporatyvinė integracija gerai veikė tik laisvo kontakto ribose.

Visai priešingos rūšies yra vadovaujamo kontakto asimiliatyvinė integracija. Šiuo atveju žemesniosios bendruomenės kultūrinės tradicijos yra pakeičiamos aukštesniosios bendruomenės tradicijomis. Asimiliacijos veiksnys ypatingai buvo pastebimas tarp Kwakiutl, Wasco ir Mandan bendruomenių. Buvo pastebėti ir kiti kultūrinės integracijos veiksniai, būtent: susiliejimas ir atskyrimas. Spenceris rašo: "Susiliejiame yra svarbu, kad jame dalyvautų dviejų ar daugiau skirtingų kultūrų tradicijos, kad jos būtų sujungtos į

viena vienintėlę sistemą ir, kad principai tų sąlygų, kuriomis jos yra jungiamos, nebebūtų tie patys, kurie vyrauja toje kultūrinėje sistemoje, iš kurios jie atėjo".

Yaqui indėnai, kurie sujungė savo kultūrą su ispanų misionierių kultūra, gali būti tokio susiliejimo pavyzdžiu.

Seminaro narys Dozier pastebėjo atskyrimą ir izoliacinę integraciją tarp Pueblo indėnų. Šiame veiksnys vadovaujančios bendruomenės kultūros bruožai yra laikomi atskirai nuo priimančios bendruomenės kultūros bruožų. Pavyzdžiui, Pueblo indėnas lanko krikščionių bažnyčią ir dalyvauja ritualiniuose šokiuose, visai šių dviejų elementų nejungdamas. Bet reikia pabrėžti, kad nė vienas iš šių veiksmų negali būti priskirtas

kuriai nors vienai genčiai. Kartais galima užtikti keletą veiksmų skirtingais laikotarpiais, arba net tuo pačiu laiku, pas vieną kurį nors gentį. Kai kurie gi veiksniai turėjo didesnės įtakos vienai genčiai, negu kitai.

Šio seminaro prarastas šių veiksmų palyginimas ir kontakto situacijų studijos, yra tolimesnis žingsnis civilizacijos kitėjimo supratimo kryptimi.

Kol žemės rutulys bus apgyventas žmonių, čia visados bus kultūra ir nuolatinis kultūros keitimasis. Laikui bėgant antropologai įgyja vis geresnį supratimą apie dinaminis veiksmus, turinčius įtakos kultūros kitėjimui. Reikia tikėtis, kad šitas supratimas padės pagerinti santykius tarp daugybės skirtingų kultūrų.

* * * * *

M. TAMULĖNAS

KURATORIŲ AGRONOMĄ PETRĄ KREGŽDĘ PRISIMINUS

Lankantis Čikagos lietuvių evangelikų reformatų bažnyčioje, ir užėjus apatinėn salėn, matome įrėmuotose fotografijose atvaizdus tų asmenų, kurie savo laiku dirbo, triūso, kad mūsų Bažnyčios reikalai eitų geru keliu, kad žmonės turėtų gražesnę, šviesesnę, naudingesnę bei kultūringesnę gyvenimą. Tų paveikslų tarpe yra ir PETRO KREGŽDĖS švelnių bruožų bei gilių sielos veidas.

Jau nuo seno, beveik nuo pirmųjų mūsų pažinties dienų, kai tekdavo man kokią sunkesnę klausimą spręsti, vis pagalvodavau, o

kaip gi šį klausimą išspręstų P. Kregždė. Kai jam tekdavo svarstyti kuriuos nors svarbius klausimus, jis šaltai, pamažu dėstydavo susidėjusias aplinkybes, išsamiai reikalą nušviesdavo ir, pasiklausydamas bei apsvarstydamas kitų nuomones, išvesdavo taip, kad, rodosi, kitaip ir būti negalėjo. Savo nepaprastai švelniu būdu, patrauklia laikysena, pasitikėjimu kitais, jis sugebėdavo žmones patraukti savo pusėn, nelyginant užhipnotizuoti. Tuo būdu, gyvenimas jam buvo linksmas, džiugus ir malonus, nes savo aplinkoje nepaten-

Kregždžių šeima Kaunas, 1926 m. Vidury sėdi "Lietūkio" dir. Petras su sūnumi Gyčiu. Iš k. į d.: stud. Jurgis, Petro žmona dantų gydytoja Marija (buv. Barzdžiūtė), jos brolis studentas Vincas Barzdžius, I-jo seimo atstovas Konstantinas ir studentas Jokūbas.

kintų ar bent kokių priešų neturėjo.

Šiam teigimui įrodyti, norėčiau nors trumpai priminti jo pasakotą istorijėlę iš jo darbo Žemės Banke. Būnant to banko direktoriu, be tiesioginių pareigų, teko jam dirbti vieną papildomą ir gana nelengvą darbą. To laiko Ministeris Pirmininkas J. Tubelis, Ministerių Kabinetai nutarus, parėdė visus krašto biudžeto likučius pervesti į Žemės Banko specialią sąskaitą. Neviešai Min. Pirm. Tubelis pavedė, kad tą sąskaitą valdytų ir kam reikia pinigų išmokėtų tik vienas P. Kregždė. Sąskaitos-pakvitavimai Valstybės Kontrolės atstovo akivaizdoje būdavo vietoje sunaikinamos. Pinigai būdavo sunaudojami Klaipėdos krašto finansavimui. Tai buvo didelis kreditas P. Kregždei, turėjusiam tokią didelį Ministerio Pirmininko pasitikėjimą. Aš jį po

to papasakojimo ir pajuokiau, kad varna varnai akies nekerta, todėl ir agronomas agronomu pilnai pasitikėjo. Šią istorijėlę jis man papasakojo Švedijoje, dviese vaikščiojant po Eskilstunos miesto parką. Gal ateis laikas, kada bus dedamos pastangos surašyti smulkesnias biografijas žymesnių asmenų, dirbusių tėvynės labui, tada gal ir ši užuomina bent kiek patarnaus kilniai P. Kregždės asmenybei nušviesti.

Grižkime į tuos laikus, kada mūsų brangios tėvynės padangėse karo audrų debesys po truputį ėmė išsiblaškyti, kada žmonėms pradėjo giedrėti apsiniaukę dangus, kada pradėjo pildytis lūkesčiai, kad gal gi mūsų kraštas neužilgo pajėgs atsikratyti okupantų priespaudos ir tėvynė taps Nepriklausoma Lietuva.

Anuomet, 1918 metų rudenį, susipažinau su Petru ir Kostu

Kregždėmis. Jie neseniai buvo iš Rusijos grįžę, o aš iš Vokietijos, Rusijoje 3 dienas pabuvęs, buvau perskubėjęs į gimtųjų Biržų pądangę. Jie pasikvietė mane į savo gimtuosius Lyglaukius. Tėvai su vyresniuoju ir jaunesniais sūnėmis beidukrele dar nebuvo iš Rusijos grįžę. Svarstėme neaiškia ir sunkia esamąją padėtį, sprendėme klausimus, kaip prisidėti prie Nepriklausomos Lietuvos atkūrimo. Neužilgo vokiečių okupacinė valdžia turėjo pradėti rengtis grįžti į ten, iš kur ji buvo atėjusi, ir krašto valdymą perduoti į lietuvių rankas. Žemės ūkio ir Valstybės Turtų Ministerijai organizuojantis, Petras Kregždė buvo paskirtas šios Ministerijos įgaliotiniu Biržų apskričiui. Jis pasikvietė nemažą skaičių bendradarbių ir periminėjo iš vokiečių karo administracijos dvarus su visu juose esamu judomu ir nejudomu turtu, nes senųjų savininkų dvaruose nebuvo. Visi tada dirbome su didžiausiu entuziazmu, nes jutėmės dirbą savo kraštui.

Petras Kregždė dirbo ne tik savo tiesioginį darbą. Jis suspėdavo būti visur, kur tik vyko krašto atstatymas, kur reikėjo suorganizuoti kokią įstaigą ar visuomeninę organizaciją. Petras, kaip ir Kostas, buvo dideli ir meno mėgėjai. Jie, Petras Variakojis iš Rinkuškių kaimo ir kiti, tuojau suorganizavo dailės draugiją "Mūzų", kurios vardu rengė spektaklius bei šiaip vakarėlius. Pirmas iš tokių pragarsėjusių vakarėlių buvo surengtas per 1918 metų Kalėdas Astravo dvare, pačiuose grafo Tiškevičiaus rūmuose, kur buvo bent 3 didelės salės vaidinimui,

šokiams ir šiaip bent 40 kambarių. Iš tų rūmų tik prieš trumpą laiką buvo išsikrausčiusi vokiečių apskrities karo valdžios administracija. Buvo pastatytas Petro Kregždės sukurtas veikalas - drama "Vyresnysis Angliakasys". Autorius buvo ir veikalo režisorius. Kiti, stovėję arčiau tos organizacijos, buvome artistais. Į spektaklį suvažiuodavo neapsakomai daug jaunimo, net iš tolimesnių vietų. Ir kaip nevažiuoti? Kas gi nenorėjo pamatyti lietuviško vaidinimo, pabuvoti su lietuviais ir pasidžiaugti švytėjančia laime. Taipgi noras buvo pabuvoti tokiuose garsiuose grafo Tiškevičiaus rūmuose, kur iki to laiko vietinis mirtingas žmogus nedrįso net kojos įkelti. Visi džiaugėmės taja laisve, nes nebejutome okupanto priespaudos ir jo nuožmaus elgesio.

Bet atgautąją laisvę džiaugėmės neilgai. Vokiečių kariuomenei traukiantis, paskui juos į Lietuvą skverbėsi rusų bolševikų raudonoji armija, kurios ir Biržai buvo okupuoti. Gražiai ir tvarkingai pradėtas krašto atstatymo darbas buvo nutrauktas. Vadovai turėjo išsislapstyti. Terorizavo biržiečius ir bermontininkai. Žmonės vėl nuo okupantų kentėjo, vėl buvo pasidaręs gyvenimas sunkus, neramus. Kai netrukus Lietuvos laisvė buvo lietuvių savanorių iškovota ir atstatyta, tada atsirado grafo Tiškevičiaus įgaliotiniai, kuriems buvo atiduotas ir Astravo dvaro centras. Tie didingi rūmai nebebuvo remontuojami, tik mažoje jų dalyje bebuvo gyvenama. Jie nyko ir nyko, kol pagaliau tapo kuo ne griuvėsiais.

Kregždžių šeima agr. Petro Kregždės ūkyje, Jukniškyje, 1934 m. Stovi iš k. į d.: Jokūbas, mamytė (buv. Ona Pavilonaitė), N.P., doc. vet. gyd. P. Nastopka, M. Bružienė, N.P., Jonas, Jurgis, agr. Petras, mok. J. Bružas, N.P., Konstantinas. Gubose: S. Bružas, Elena (buv. Šernaitė) — Jono žmona, Rita, Ona Kregždaitė (Aulių km.) ir dantų gyd. Marija

Pradedant 1918 metų rudenių, 1919 ir dalinai 1920 metais teko gyventi Biržuose su Petru Kregžde Ev. Reformatų Sinodo namuose, kuriuose prieš karą gyveno kunigas Meškauskas, o nepriklausomybės laikais kun. A. Šernas ir kun. A. Balčiauskas. Šiuose namuose kasmet per Jonines rinkdavosi gausingi Ev. Reformatų Sinodai. Vokiečių okupacijos metu ten gyveno vokiečių administracijos kuri nors ūkiškoji dalis, nes čia pat buvo arkliams tvartai, grūdams klėtys, o pačiuose namuose daug ir gražių kambarių. Mums su Petru Kregžde ten gyventi buvo patogiu, nes tilpo raštinė, visokiems reikalams erdvės buvo iki valiai. Savo žinioje turėjome keletą arklių, nes tarnybos reikalais tekdavo nemažai važinėti. Esant jauniems, mėgdavome ir pasisvečiuoti. Savaitgalius dažnai praleisdavome, išsivanoję karštai iškūrentoje pirtyje, Lyglaukiuose, kur jau buvo susirinkusi visa Kregždžių šeima. Laisvu laiku, ypač per didžiausias darbymes, Petras Kregždė, kaip

agronomas, mėgdavo ir fiziniai padirbėti. Kaip pavyzdžiui linų šukavimas, piūtys, javų kulimas ir kiti didesni ūkio darbai be jo neapširdavo. Tuose darbuose jis visada būdavo pirmutinis ir nudirbdavo daugiau už kitus. Buvo Lyglaukiuose ir silpnėsniųjų "komanda", kuri atlikdavo lengvesnius ūkio darbus. Jų vadas buvo Kostas Kregždė. Jis, kaip mokytojas iš profesijos, daugiau mėgo teatrą, vaidinimus, buvo geras žurnalistas, rašydavo idomių straipsnius politikos klausimais ir sarkazmu persunktus feljetonus. Jam tiko būti seimo nariu. Jis ten pasišventusiai ir daug dirbo.

Mums dar Biržuose gyvenant, Petras Kregždė prasitardavo, kad ilgisi savo mergaitės, kuri likusi Sibire. Vėliau jis ją susirado, bemokytojaujančią Šiaulių gimnazijoje. Jis ją vedė jau gyvendamas Kaune ir dirbdamas Žemės ūkio Ministerijoje. Aš perėjau dirbti į Žemės Tvarkymo Departamentą. Tada mums jau mažiau betekdavo susitikti, vienok ne tiek jau retai.

Švedija, Grangärde — Flällgården, 1945 m. Prie irklų agr. P. Kregždė, mišrios lietuvių, latvių ir estų tremtinių stovyklos vedėjas; inž. J. Kregždė, stovyklos darbų organizatorius, ir M. Niauronienė —

Lyglaukiuose ir kitur subuvimų netrukdamo. Susitikę pasišnekėdavome, pasitardavome.

Lyglaukių Jonas Kregždė užaugino nemažą šeimą. Be minėtų Petro ir Kosto, jų vyresnioji sesuo Ona buvo išteklėjusi ten pat Lyglaukiuose už M. Kregždės. Jaunesnioji sesuo Matilda, baigusi Biržų gimnaziją, išteklėjo už tos gimnazijos mokytojo Jono Bružo. Vyresnysis brolis Jonas ūkininkavo. Jauniausias brolis Jurgis baigė juridinius mokslus ir dirbo, kaip teisėjas. Jokūbas išklaušė statybos inžineriją. Jo priežiūroje buvo pastatyti Kaune "Žemės Ūkio Rūmų" ir "Žemės Banko" rūmai".

Šie penki broliai tarpusavyje gražiai ir pavyzdingai sugyveno.

Reikia pasakyti, kad Lyglaukių sodyba, kuri buvo apie 4 kilometrus nuo Biržų, su laiku buvo pasidariusi kultūriniu ir pavyzdingu ūkiu, į kurį agronomai ir šiaip ūkiškos organizacijos veždavo

ekskursantus parodyti, kaip reikėtų ūkininkauti, kokius gyvulius auginti, kokios rūšies pasėlius sėti, kokias mašinas naudoti, kaip derėtų panašiam ūkyje tvarkytis ir t. t. Aišku, kad ir čia buvo nemažai Petro Kregždės prisidėta, kaip agronomo ir iš viso, kaip plataus akiračio žemės ūkio srities žinovo.

Jei gana anksti pradėjau lankyti Sinodus, tai ir čia Petro Kregždės nuopelnas. Vieną kartą, Sinodo metu, kartuėjome iš bažnyčios. Jis suko į kleboniją, kur Sinodas rinkos, aš gi norėjau eiti savo keliu. Pagriebė jis mane už parankės ir sako: "Eikime gi į Sinodą"! Aš jam aiškinausi, kad nedrąsu, nepatogu eiti ten, kur tokios garseybės, kaip buvęs Rusijos Valstybės Dūmos atstovas doc. Martynas Yčas, profesorius Jonas Yčas ir kiti panašūs asmenys renkasi. Broliai Yčai tuo laiku buvo ir Lietuvos ministeriais. Nuo pirmo nu-

ėjimo apsipratau ir pasidariau nuolatiniu Sinodų dalyviu iki šių dienų.

Ir vėl teko arčiau susitikti su Petru ir Jokūbu Kregždėmis. Ši kartą susitikome būdami tremtyje, Eskilstunos mieste, Švedijoje. Ten gražiai sugyvenome ir vieni kitus lankydavome. Negaliu pamiršti vieno sekmadienio, kai keletas pažįstamų lankėme labai gražias užmiesčio kapines. Petras Kregždė atsiškyrė nuo mūsų ir atrodė gana liūdnas. Mes spėliojome, kad gal jis prisiminė savo anksti mirusį, labai gabų ir

daug žadėjusį, sūnų Gytį. Tokią blogą nuotaiką jis vadindavo "chandra", Jis patardavo "chandriskos" nuotaikos vengti, nes tai esanti sunki ir pavojinga liga.

Petrui Kregždei su šeima išvažiuojant į Ameriką, kiek tremtiškos sąlygos Švedijoje leido, buvome suruošę subuvimą ir į stotį palydėdami bei atsisveikindami palinkėjome viso geriausio.

Likimo buvo lemta, kad jam laisvoje Amerikos žemėje neilgai teko gyventi. Jo jautrioji širdis peranksti nusilpo.

* * *

Švedija—Eskilstuna, 1947-IV. Agr. Petro Kregždės su šeima išleistuvių į J.A.V. dalyviai: Stovi iš k. į d.: K. Bačionis, P. Grunskis, Danga Variakojytė, M. Radzevičiūtė, P. Variakojis, M. Tamulėnas, senj., Petras Kregždė, Steponkus, M. Kregždienė, Jok. Kregždė, K. Variakojienė, K. Tamulėnienė, R. Kregždaitė, Radzevičiūtė, N.P., D. Vailokaitis. Sėdi iš k. į d.: N.P., Keraševičius, Daina Variakojytė, R. Kregždė, Jonas Šernas, Jocevičius.

* * * * *

Pasaulinės Liuteronų Federacijos, Švedų Sekcijos "Ake" direktorius Kastlund gavo iš Austrijos vyriausybės Austrijos Respubli-

kos Didžiąjį sidabrinį kryžių. Ordenas jam buvo įteiktas už nuopelnus statant liuteronų bažnyčias Austrijoje.

PRIE MOTINOS KARSTO

Ten motina guli gėlėse paskendus,
Prie kojų suklupus mergytė maža,
Nustebusios akys į motiną žiūri:
Ar ten jos mamytė?! Kodėl ji karste?

Kodėl, o kodėl jos mamytė ten guli?
Kodėl ji išbalus visa?
Brangioji mamyte, išgirsk ir nubuski -
Ilgiau negulėk taip grabe!

O mano mamyte, išgirsk tu ir kelkis!
Juk tau ne vieta čia gulėt!
Geriau vėl kartu mes abi pasimelskim,
Kad man nebereiktų liūdėt.

Tad kelkis gi, kelkis brangioji mamyte,
Pakilki su šypsniu veide,
Skausmus iš širdelės manos išvaikysi,
Kai būsim abi vėl drauge.

Dar vakar mamytė karštai ją bučiavo,
Ir glaudė prie savęs švelniai,
Nusilpusiom rankom jos glostė galvelę,
Ir dūsavo ji taip liūdnai.

O gal tai tik sapnas? Gal ji tik sapnuoja?
Gal savo mamytę ji mato sapne?
Bet nerimas rudenio vėjais dejuoja,
Ir kaupia žodžius širdyje:

"O geras Dievuli, jei aš tai sapnuoju,
Leisk man, kad nubusčiau greičiau.
Nes mano mažytė širdelė dėjuoja,
Mamytę karste kai matau!..

Bet ne, tai ne sapnas! Štai tėtis atėjo,
Vyresnis broliukas su tėčiu kartu;
Iš jų veidų ji jau viską atspėjo:
"Brangioji mamyte, negrįši jau tu"!...

IŠ POVILO JAKUBĖNO ATSIMINIMŲ

(Taša iš Nr. 15)

Aš buvau linksmas juokdarys studentas. Teologų ratelio tarpe buvau mylimas. Tą ratelį sudarė teologai iš Lenkijos; kiekvienas jų nešiojo vokišką pavarde, bet Dorpate jie laikė save lenkais. Jų skaičius buvo tarp 20-30. Dalis baig-davo, išvažiuodavo; jų vieton atva-žiuodavo kiti. Ir aš baigiau ir Dor-patą palikau. Tačiau ratelyje vis dar bendravau per ilgą laiką - anek-dotuose, kurie buvo susidėję apie mane. Aš jų nebeatsimenu, nes tie "šposai", kuriuos "iškirsdavau", išeidavo savaime, iš anksto neap-galvojus.

Baigiamuosius egzaminus lai-kiau per du kartus: 1898 m. rug-piūčio mėnesį ir 1899 m. sausio mėnesyje. Naujojo Testamento profesorių labai nustebinau, kad aš jų užduotus klausimus atsaki-nėjau, paremdamas savo nuomone, citatomis iš Naujojo Testamento ir sakydamas jas atmintinai grai-kų kalba. Tokia aštri atmintis ly-dėjo mane beveik per visą gyveni-mą. Tik aštrios atminties pagalba galėjau žinoti visų parapijiečių vardus ir pavardes ir iš kur mo-tinos vestos. Egzaminus išlaikiau taip gerai, kad fakultetas pripaži-no man pirmąjį mokslinį kandida-to laipsnį, su sąlyga, kad dar para-šyčiau disertaciją. Temą man davė Bažnyčios istorijos profeso-rius Kvačiala: "Jonušo Radvilo gy-venimas, ypač atsižvelgiant į jo reikšmę reformatų Bažnyčiai". Disertaciją rašiau šešis mėne-sius. Gražinęs knygas universite-to bibliotekai, apmokėjęs skolas,

sukrovęs knygas į pintinę, liepos pirmomis dienomis palikau savo brangiąją Alma Mater, kur pralei-dau savo gražiausią gyvenimo da-lį. Diplomą universitetas išdavė 1899 metų lapkričio mėnesyje. Pa-gal rusų įstatymą, valstietis, bai-gęs aukštąjį mokslą, prieš gauda-mas diplomą, turėjo būti išbrauk-tas iš valstiečių luomo. Tuo tiks-lu valsčius turėjo padaryti spren-dimą apie atleidimą iš valstiečių luomo. Viršaitis delsė sušaukti susirinkimą, laukdamas iš manęs kyšio. Aš to nedariau, nors bent kelis kartus reikėjo pas jį vykti ir jį maldauti.

Iš Dorpato grįžau pas tėvus į gimtąjį Vaitkūnų kaimą ir laukiau kol 1899 m. rugpiūčio mėnesio pardžioje susirinks Sinodas. Į Si-nodą Vilniuje ir aš nuvykau. Stu-dentaujant lankyti Sinodo posė-džius buvo mano prievolė. Aš tu-rėjau susipažinti su Sinodo tvar-ka ir jo tradicijomis, kad, tapęs jo nariu, būčiau naudingas jo tvarko-mai Bažnyčiai. Gyvendamas kai-me galvojau apie ateitį. Po Sinodo sumaniau vykti į užsienį žinioms pagilinti ir susipažinti su prak-tišku evangelikų Bažnyčios Vokie-tijoje gyvenimu. Sinodo nutarimu, aš tapau ordinuotas kunigu 1899 m. rugpiūčio 6 d. ir buvau paskir-tas antruoju kunigu Biržų ev. - re-formatų parapijai. Ordinacija iš-gelbėjo mane nuo šaukimo karo prievolės atlikti. Dar tam pačiam Sinodui įteikiau prašymą, leisti man vykti į užsienį žinių pagilin-ti ir susipažinti su evangelikų

Bažnyčios praktiška veikla (vida-
daus misija). Mano prašymas bu-
vo patenkintas. Į Erlangeną mane
viliojo tokie mokslo korifejai, kaip
Teodoras Zahias-Naujam Testa-
mentui, Karolis Muelleris-dogma-
tikai, Classas-religijos filosofijai
ir Folkenbergas-filosofijai.

Universiteto laikas buvo taip
suskirstytas, kad šeštadieniais
paskaitų nebūdavo. Tokiuo būdu,
studentams buvo teikiama galimy-
bė, su kuprine ant nugaros, palikti
miestą ir per dvi dienas vaikšti-
nėti iš kaimo į kaimą, nuo mieste-
lio iki miestelio, susipažįstant su
krašto (ypačiai Frankijos) įdo-
mybėmis ir grožybėmis. Franki-
jos kalnai apkloti neišreiškiamai
gražiais, žavėtinais miškais ir
slėniais. Aš nepraleisdavau pro-
gos susipažinti su vidaus misijos
veikla.

Mano atostogos ėjo prie galo.
Rugpiūčio pirmomis dienomis aš
atsisveikinau su Erlangeno uni-
versitetu ir, lankydamas įvairias
labdarybės vietas, pamažėliu grį-
žau į savo gimtąjį kraštą, į savo
būsimojo darbo vietą. Vykdamas
į Ruederheimą prie Reino, buvau
sustojęs Neu Dettelsarie, kur
evangelikai išlaikė laisvomis au-
komis misijonierių tarp pagonų
instituta, gailestingųjų seserų mo-
kyklą, našlaičių prieglaudą, neby-
lių mokyklą. Nuo Ruederheimo,
Reino upe, nuplaukiau iki Koelno,
besigerėdamas ir besižavėdamas
Reino krantų, pastatų ir vynuogy-
nų grožybėmis. Iš Koelno pakrei-
pia savo kelionę į Bormen ir El-
berfeldą. Šiame Vokietijos refor-
matų Bažnyčios centre kasmet
rugpiūčio mėnesyje vyksta, taip
vadinama, "Festwoche". Kiekvie-

ną tos savaitės dieną buvo išpil-
doma kokia nors iškilmė: misio-
nierių ordinacija ir jų išsiuntimas
į jiems skirtą tarp pagonų darbo
vietą, baigusioms mokyklą sese-
rimis diplomų įteikimas ir palai-
minimas, ar tai nebylių mokymo
būdo demonstravimas. Vakara-
is vyko parapijų salėse didingi susi-
rinkimai su įdomiomis paskaito-
mis ir pranešimais, arba pamal-
dos, kurias laikė garsūs pamoks-
lininkai. Barmen-Elberfelde ga-
lima buvo rasti visų rūšių labda-
rybės įstaigas: senelių prieglau-
das, našlaičių namus, motinoms
poilsio vietas, pavyzdingas ligoni-
nes, mokyklą jauniems kunigams
supažindinti su praktišku parapi-
joje darbu ir t. t.

Iš Barmen ir Elberfeldo vykau
į Kaiserswerthą, garsią visame
pasaulyje labdarybės vietą. Šita
vietovė jau atšventė savo 100 me-
tų gyvavimo sukaktį. Iš mažo kai-
melio, kuriame kun. Fliedneris
buvo įsteigęs mažą ligoninę, ku-
rios ligonius aptarnaudavo viena
gailestingoji seselė, dabar jau lab-
daringų įstaigų miestas su keliais
tūkstančiais gyventojų, kurie tal-
pinasi įvairiausiuose labdarybės
namuose. Tuos tūkstančius žmo-
nių išlaiko evangelikai laisvomis
aukomis. Įdomus bažnyčios pasta-
tas, kurios vidus buvo amfiteatra-
liai ložomis įrengtas. Viena ligo-
ninės siena susilietė su bažnyčios
siena. Toje sienoje atidarius du-
ris, sunkiai sergą ligoniai, kurie
eiti negali, su visomis ant ritinė-
lių lovomis buvo įvežami į bažny-
čios ložas.

Iš Kaiserswertho keliavau į
Bielefeldą, kur miesto pakraštyje
randasi nemažiau visame pasau-

St. Dagilio (1843-1915) paminklo iškilmingas atidarymas Biržuose. Kalba kun. prof. dr. P. Jakubėnas. Paminklo atidarymo iškilmėse dalyvavo Tumas-Vaižgantas, švietimo ministeris dr. L. Bistras, Petrulis, prof. J. Yčas, dr. M. Yčas ir daugelis kitų aukštųjų asmenų. Dagilio skulptūros autorius — dail. Gromskienė, paryžietė.

lyje garsi labdarybės vietovė Bethelis. Ši vietovė skyrėsi nuo Kaiserwertho tuo, kad čia buvo priimami tik nuomaru mirštantieji ligoniai. Bethelyje išgyvenau tarptokių ligonių dvi savaites. Per tą laiką įsitikinau, ką nepalaužiamas tikėjimas ir karšta meilė gali nuveikti. Man būnant Bethelyje, tokių ligonių buvo apie 2000. Visi šitie ligoniai suskirstyti, atsižvelgiant į jų ligos didesnę ar mažesnę laipsnį. Ligonių slaugytojų ir administracijos išlaikymui kasdien reikalingos didelės sumos. Tuos pinigus suaukoja Vokietijos evangelikai; šiek tiek prisideda ir užsienio Bažnyčia. Nuo to laiko, kada aš ten buvau, Bethelis padvigubėjo. Bethelis jau tuo padidėjo, kad tenai veikia aukštoji mokykla

kunigams auklėti.

Vertas dėmesio yra dar tėvo Bodelschwingho, netoli Bielefeldo, įsteigtas dvaras; jo pavadinimą užmiršau. Su tuo dvaru buvo taip. Bodelschwinghas sumanė padaryti labdarybę valkatoms. Šiam tikslui jis nupirko netoli Bielefeldo nenaudojamos ir nenaudingos žemės didesnę plotą, ant kurio augo žmogaus ūgio retos pušelės. To ploto viduryje jis pastatė gyvenamąjį namą ir patogiai jį įrengė. Savo tokiuo sumanymu Bodelschwinghas susilaukė tik pašaipos. Tos žemės pirkėjas rankų nenuleido. Vėliau pasirodė, kad jo būta gero agronomo. Pastatęs namą, paskelbė - priima kiekvieną benamį žmogų. Ir pradėjo plaukti valkatos visais keliais. Su kiekvienu

darė sutartį, kad atėjūnas pasi-
duos namo tvarkai tol, kol jis bus
to namo gyventojas ir dirbs nuro-
dytą darbą. Už darbą sutarta mo-
kėti 30 pfenigų į dieną. Name vieš-
patavo griežtai krikščioniška
dvasia. Kiekvienas valkata, jį pri-
imant, buvo išvalomas ir apvel-
kamas gerais drabužiais, paskui
pristatomas prie kasimo darbo.
Apibrėžtame žemės plote reikėjo
kasti griovys - apie metrą gilumo
ir apie pusę metro platumo.
Kasant pirmąjį griovį, žemės rei-
kėjo mesti ant dešiniojo jo kran-
to. Kasant antrąjį griovį, šalimais
vertė žemės į pirmąjį griovį ir t.
t. Tokiu būdu kasant, viršutinis
žemės sluoksnis patekdavo apa-
čion, o apatinis - viršuje. Man tą
dvarą lankant, jau jis turėjo daug
geros veislės raguotųjų ir rodė
man meitėlių, už kurių siūlė 2000
markių. Su valkatomis teko patir-
ti įvairių nuotykių. Mažesnę jų
dalis, apsivalę, atsigavę pabėgda-
vo ir vėl klajodavo, kaip benamiai
- valkatos, o daug didesnę dalis
priprasdavo prie darbo ir tapda-
vo naudingais žmonėmis.

Iš Bielefeldo savo kelionę nu-
kreipiau į Berliną, kur paskyriau
porą savaitių poilsui: lankiau pa-
veikslų galerijas, muziejus, paro-
das. Buvau nuvykęs ir į Stoeche-
rio įsteigtas krikščioniškojo so-
cializmo labdarybes, į taip vadi-
namą "Johannesstift". Iš Berlino
per Stettiną laivu "Sedma", po
sunkios audringos kelionės, pa-
siečiau Rygą. Atsilankęs Mintau-
joje pas kun. Kurnatauską, apie
Kalėdas 1900 metais atvykau į
Biržus, savo darbo vietą.

Atvykęs į Biržus, tuojau pra-
dėjau dairytis darbo. Anuometinė-

mis politinėmis apystovomis, aš
galėjau būti priskirtas bedarbių
skaičiui, nes rusinimo politikos
visas tautos gyvenimas buvo taip
suvaržytas, kad nebebuvo kaip
lietuviškumui pasireikšti. Dvasi-
ninkų darbas susispietė bažnyčio-
je, pamaldose. Melstis lietuvių
kalba galima buvo bažnyčioje ir
šeimos pastogėje. Čia rusų valdi-
ninkas savo nosies nekišo. Kas
antrą savaitę (sekmadienį) tekdavo
pasakyti pamokslą; iš apie 100 lai-
dotuvių - 25% laidojama buvo su
kunigo pagalba, - visas kitas lai-
dotuves atlikdavo patys parapijie-
čiai, pasikvietę "Švintėją"; visa
tai, mano akimis žiūrint, lygo nie-
ko nedirbimui. Laisvas laikas rei-
kėjo kuo nors naudingą užpildyti.

Visa rodė, kad aukštieji valdi-
ninkai reikalavo iš žemesniųjų
valdininkų, kad jie griežčiau vyk-
dytų "Šiaurės Vakarų Krašto"
rusinimą. Tuo tikslu buvo siun-
čiami Lietuvon valdininkauti pa-
dorios visuomenės atmatos ir
menko išsilavinimo žmonės. To-
kie žmonės buvo įpareigoti trigu-
bas pareigas eiti: jie buvo valdi-
ninkai, valdžios užsimojimų vyk-
dytojai ir slaptieji agentai-šnipai,
kurie už "pasišventimą" būdavo
geriau apmokami. Visų šnipų šni-
pas Biržuose buvo notaras Bielo-
gorskis, arba kaip mes jį vadin-
davome "Polifemas" (jam buvo
viena akis išdurta). Šis vyras bu-
vo pirmoji ranka Muravjovo, vyk-
dant to koriko sprendimus. Jis
mokėjo gerai save aprūpinti mo-
kesčiais už notarinius patarnavi-
mus. Mat, iki antros valandos jis
valkiodavosi po miestą ir rinkda-
vo sau reikalingas žinias, arba,
kaip jis pateisindavo savo slan-

kiojimą, "Chodil po dielam"-vaikščiojau reikalais. Ypačiai mėgdavो lankyti teismą, mokyklą, turgų. Visur stengdavosi provokuoti. Jis buvo ir mane išjuodinęs pas Kauno gubernatorių, kada jis pirmojo karo metu aplankė mane. Su juo tik tiek turėjau bendro, kad susitikę pakeldavome vienas kitam kepure. Tikrai jis turėjo nešvartią sąžinę prieš mane. Jis lyg ir atsiprašė manęs. Praslinkus kai kuriam laikui, jis parašė man laišką, kuriame dviejuose puslapiuose buvo pakartoti šie žodžiai: "Pavel Christoforovič, prostite, da ja vam ne chotiel ničevo dur-novo"... (Ponas, dovanokite. Aš gi Tamstai nenorėjau nieko blogo). Tad tas vyras negalėjo mirti nepvalęs savo sąžinės. Mūsų paskutinis susitikimas įvyko Petra-pilyje pirmojo pasaulinio karo metu. Po antros valandos notariniai dokumentai buvo rašomi ir apmokami ne pagal įstatymo nustatytą taksą, bet pagal susitarimą (Obojudnoje soglašenije-abipusis sutikimas). Tada nelaimingųjų klientų kišenes negailestingai ištuštindavo.

Biržuose veikė nuovados viršininkas Skuratovskis. Visoje apylinkėje jis buvo pragarsėjęs, kaip arkliavagių kankintojas, o kaip toks patiko kaimo žmonėms, nes ir jie arkliavagių nesigailėdavo, varydavo juos surištus į policiją. Tik buvo keista, kad jis niekuomet nepagaudavo arkliavagio, bet tik mušdavo sugautą. Pagaliau paaiškėjo, kad jis buvo vagių gaujos vadas ir sugautus arkliavagius kankindavo ne dėl to, kad jie vogė, bet todėl, kad vagiant sugavo. Tas policijos valdininkas nebuvo areš-

tuotas, bet neliestas nuosavais arkliais iš Biržų išvažiavo. Tik pakelėje, Vabalnikuose, patyrė nedidelį nemalonumą. Žydai dar nežinojo, kad Skuratovskis atstatytas. Todėl, kaip pristavą, pradėjo jį vaišinti. Tuoju jam uždėjo pusbonkų, baronų ir žydiškos žuvies. Ten pat karčiamoje žydų būrelis kalbasi, tylomis kalbasi, o vienas iš tojo būrio, priėjęs prie stalo, pasakė: "Ui, er ist kein Pristav mehr !" Tai pasakęs, svečiui dar nepradėjus vartoti vaišių, tas vaišes nuo stalo nuėmė. Vienas iš Biržų paštininkų, kurio pavardės nebeatsimenu, pasižymėjo savo neapykanta ir nepalankumu lietuviams. Vieną sykį, atlikus man pas tą viršininką reikalą, ir dar nenuėjus nuo užtvaros, moterėlė - sodietė prabilo į kalbamąjį viršininką savo lietuvių tėvų kalba. Viršininkas prie visos skaitlingos publikos suriko: "Po sobačji ne ponimaju". (Šuniškai nesuprantu). Tie žodžiai mane giliai įžeidė ir aš taipgi surikau: "Na zemnom šarie takovo jazyka niet". (Tokios kalbos ant žemės rutulio nėra). Rusinimo vadelės buvo galimai stipriau įtemp-tos. Tik stebėtina būdavo, kad prie tokio tautinio smaugimo, rusų valdininkai nesikišo į dvi parapijinio gyvenimo sritis ir nesistengė jų surusinti, būtent: konfirmacijos mokyklos ir parapijos lankymo. Šios dvi sritys padidino man darbą. Tiesa, tas darbas nesitęsė per iš-tisus metus: konfirmacijos mokykla septynias savaites prieš Velykas, o parapijos lankymas vykdavo rudens mėnesiais, kada ūkininkai, nuvalę javus, nueidavo nuo laukų, ir susispiisdavo ūkinių pastatų pastogėse, linus braukdami ir javus

kultuvais kuldami. Į šitas dvisritis aš pasistengiau įdėti galimai daugiau turinio; rengimo konfirmacijai darbą pasidalinom. Mano vyresnysis - lenkuojantis bendradarbis paėmė bernaičius, jiems tikybos dėsnių aiškinti, nes su bernaičiais buvo darbas lengvesnis, negu su mergaitėmis; mat, bernaičiai turėjo mažesnę nuošimtį nemokančių skaityti; jų tarpe buvo daugiau išlavintų ir buvusių kad ir rusų mokykloje, nes čia vaikai laikydavo savo garbę nors ir slaptaį pramokti lietuviškai rašyti, ypač nuo to laiko, kai "Aušra" vis labiau švito ir lietuvių žadino iš snaudulio. Mergaites ruošti konfirmacijai (pirmajai komunijai) buvo pavesta

man, o aš kaip tik to ir norėjau. Man rūpėjo atitaisyti didelę joms daromą skriaudą. Jei berniukai būdavo mokomi rusų pradžios mokykloje skaityti ir rašyti, tat buvo taidaroma ne tam, kad prasitrintų ir protą pralavintų, bet tam, kad sūnūs, paimti kariuomenėn ir nugabenti į Kaukazą, Samarkandą, Amurą, Archangelską - galėtų tėvams parašyti laišką.

Pradėjus man darbą mergaičių konfirmacijos mokykloje, jų būdavo apie 50% nemokančių nei skaityti, nei rašyti, o tos, kurios mokėjo skaityti, buvo išėjusios ne daugiau kaip kalvarto arba kaimo daraktoriaus mokyklą. Kokiems galams mokyti mergaites, juk, gi r-

Biržuose po pamaldų prie evangėlikų reformatų bažnyčios: priekyje — Lietuvos Respublikos prezidentas Antanas Smetona ir gen. sup. kun. prof. dr. Povilas Jakubėnas. Antroje eilėje iš k. į d.: Bajoriūnienė-Rimkevičienė, kolegijos prezidentas dr. J. Mikelėnas, Lietuvos kariuomenės vadas generolas Silvestras Žukauskas (reformatas), švietimo ministeris ir valstybės kontrolierius inž. K. Šakenis, Biržų apskr. viršininkas majoras Rozmanas, generolas Pranas Tamašauskas ir kt. Pamaldų metu kun. P. Jakubėnas malda ir rankų uždėjimu suteikė klūpinčiam prez. A. Smetonai asmeninį palaiminimą.

di, kiaušinius suskaityti mokės ir sugebės ir be mokyklos. Pirmais keleriais metais darbas buvo labai sunkus. Šalia tikybos dėsnių aiškinimo, nemažai laiko sunaudodavau mokymui skaityti, o vėliau ir rašyti. Iš pradžių vienas to darbo aprėpti nepajėgdavau. Sudarydavau grupes ir pavesdavau mokinčioms skaityti mergaitėms toms grupėms vadovauti. Mokykloje tekdavo išbūti po 8 ir daugiau valandų. Parapijoje pasklido garsas, kad aš sunkiai arba visai nepriimu nemokančių skaityti. Kad išvengus gėdos grįžti su dukra namo tik todėl, kad ji skaityti nemoka, motinos susirūpindavo duk-

ras mokytį skaityti, dažnai ir rašyti. Kartais pasitaikydavo viena kita dukra dvasioje atsilikusi, kurios išmokytį nebuvo galima. Buvo ir toks atsitikimas, kad vienos mergaitės, tiesiog silpnaprotės, nebuvo galima nieko išmokytį. Toji pati mergaitė, užaugusi ir subrendusi, atsižymėjo stebėtinu atmintinu skaičiavimu, nors su aritmetikos dėsniais ji visai nebuvo susipažinusi. Mano pastangos niekais nenuėjo, jos buvo apvainikuotos gausiais vaisiais. Nemokančių skaityti ir rašyti mergaičių nuosimtis mažėjo, pagaliau tie nuosimčiai visai pranyko.

(Bus daugiau)

* * *

M. PLEPYS

MYKOLAS KUTRA IR JO MYLIMIEJI

"Koks niekingas, pragaištingas šis žmonijos amžius!"...

Šioji giesmė š. m. pradžioje nuaidėjo mūsų bažnyčioje pamaldų metu paminint Mykolo Kutros šimtąjį gimtadienį. Jo ir jo šeimos pergyventos didžios kančios ne vienam, pamaldose dalyvavusiam, skausmu sukaustė krūtinę, o jo artimiesiems išspaudė gailias ašarėles...

Mykolas Kutra gimė 1864 m. sausio mėn. 11 d. Medeikių km., Biržų valsč. ir apskrity. Buvo baigęs pradžios mokyklą, atseit, buvo raštingas, kas anais rusų laikais buvo labai vertinama. M. Kutra buvo prigimties gabumais apdovanotas ir dėl to žmonės sakydavo, kad jis turėjo gerą galvą. M. Kutros darbuotė ir veikla didžiūmoj pasireiškė prieškarinia-

me laike.

Anais laikais jis priklausė prie iškilųjų asmenų, nes jo vardas buvo žinomas ir minimas plačioje apylinkėje. Per savo ilgą amžių jam teko visokio gyvenimo patirti ir skaudžių valandų pergyventi.

M. Kutra, pagal ūkio didumą, priklausė prie vidutinių ūkininkų, nes iš tėvų buvo paveldėjęs, be pievų, dirbamos žemės 15,5 ha. Savo gyvenimo eigoje buvo pripirkęs daugiau žemės, kartais net tris namus Medeikiuose valdęs ir būdavo "monopolčiku" vadinamas dėl savo namuose degtinės pardavinėjimo. M. Kutros pelningas užėigos namas-arbatinė buvo netoli Medeikių valsčiaus raštinės, kuri anais laikais sutraukdavo daug kaimiečių iš plačios apy-

linkės. Tad, visai pagrįstai pasididžiuodamas Kutra sakydavo, kad jis Medeikėliuose (atseit, Medeikių priemiesty) jaučiasi taip, kaip tais laikais buvęs garsus Trečio-
kas Biržuose.

M. Kutra nebuvo prisirišęs prie žemės ūkio darbų, nes jo sielos polinkiai jį traukė prie visuo-
meninio darbo, prie grožio. Būdamas sumanus ir turėdamas dailią rašyseną, jis ilgą laiką buvo raštininku ne tik savo valsčiaus, bet ir Pampėnų mstl., Panevėžio apsk. (kalboje ir rašte Pumpėnai).

M. Kutra buvo iškalbingas, turėjo gerą balsą, mėgo giesmes giedoti, dainas dainuoti. Ragindavo tą daryti ir kitus: savo vaikus, parvykusius iš mokyklų atostogų, tuojau įtraukdavo į šeimos chorą. Buvo susidaręs mėgstamų giedoti giesmių giesmynėlių, dainoms dainuoti jo dainorėlyje galėjai rasti prirašyta jaunuomenės mėgstamos poezijos, taip gi ir jo paties sukurtų, suposmuotų. Mėgdavo ir paskudučiuoti. Pats su brolio Stasio pagalba padirbdindavo švilpinių ir bandydavo savo ir kaimynų vaikus išmokyti skudučiuoti net dviem balsais: "ti-ti-ti ta-ta-to, kas taip gražiai triūbija".

M. Kutra, žmonių prašomas, neatsisakydavo atlikti laidotuvių apeigų, o per susirinkimus pavaduoti ir kunigą. Kaip mėgėjas giedoti, "nuolažniai" pravedavo laidotuves ir pasakydavo gaudų atsisveikinimo žodį.

Mėgdavo tuolaikinę skurdžią lietuvių spaudą, knygeles skaityti, tuo būdu, praplėsdamas savo žinių akiratį ir pramokdamas lietuvių kalbos rašybos.

1896 m. Medeikiai. Prie savo gonkų M. Kutra su žmona Elzbieta ir dukterimis Marija (Plepiene) ir Olga (Aukštikalniene)

Dėl mokytojų trūkumo, Lietuvos Valstybės kūrimosi pradžioje, 1923 m. M. Kutra buvo pakviestas Mikalių pradžios mokyklos vedėju. Dar prieškariniais laikais dažnokai jam tekdavo dirbti mokytojo darbą namuose. Kartais priseidavo iš religiniai mišrių šeimų atsilikelius vaikus priuošti net katalikų komunijai. Atsisakius atlyginimo, dėkingi žmonės kartais jam net aviną attempdavo arba šiaip kokią dovanėlę padovanodavo.

Būtų didelė skriauda amžino atminimo Mykolui Kutrai, jei čia nė žodeliu nebūtų paminėtas jo didelis religingumas, jo nedirbtinas evangeliškumas. Iš Medeikių jis kuo ne kas sekmadienį atvykdavo į mūsų Biržų bažnyčią pamaldoms.

Jei būtu galima, galėčiau parodyti
tą lonką, kurioje jis pastoviai mėg-
davo su giesmynu rankose sėdėti
ir atydžiai visas pamaldas išklau-
syti ir daug ką iš jų į savo širdį
įsidėti.

M. Kutra su savo gyvenimo drauge Elzbieta Šarkanaite (gimusia 1866.1.6 Medeikiuose) buvo susilaukę šeimos iš 2-jų sūnų ir 3 - jų dukrų. Antrasis sūnus Mykoliukas, gimęs 1901 m. tais pačiais metais ir mirė. M. Kutra aukštai vertino mokslą. Jis dėjo pastangas ir ragino, kad likusieji keturi vaikai pasiektų net pačias mokslo viršūnes.

Vyr. sūnus Jonas (g. 1897-VI-27), iš po I-jo pasaulinio karo Lietuvos Valstybės atkūrimo metu, jau buvo studentu. Moksleiviui būdamas jau buvo spėjęs apylinkėje pragarsėti kaip sumanus, gabus, daug žadantis. Buvo pasireiškęs švietimo, šalpos darbuotėje. Dėl savo draugiškumo ir kaimiečių rūpesčių-reikalų supratimo, jis buvo apylinkės kaimiečių gerbiamas, mylimas. 1918 metų gale

Jonas Kutra, abiturientas, 1918 m.

ir 1919 m. pradžioje, vokiečių kariuomenei traukiantis iš Lietuvos, paskui juos skverbėsi raudonoji armija ir tuo metu visa šiaurės Lietuvos dalis buvo bolševikų okupuota.

Jonas Kutra 1919 m. Velykų pirmąją dieną, grįžus jam nuo velykinės komunijos stalo, buvo bolševikų areštuotas ir išvežtas nežinion, iš kur jau nebegrižo. Šis negirdėtas dar tais laikais įvykis, kai žmonės dar komunistų žiauriųjų kėslų nepažinojo, sukrėtė visą apylinkę. Sujudo apylinkės gyventojai gelbėti Joną - po raštu rinkti parašus. Bet tai būta be-reikalingos pastangos. Jonui, kaip niekuom nenusikaltusiam, teismo nereikėjo, sulikvidavo kaip jiems patiko.

Netekimas gabaus sūnaus paliko kaip tēvams, taip ir jo sesutēms giliau neužgyjančią žaizdą širdyse.

Kutrų vyresnioji duktė Olga, vieton mokslo, užsimanė "panešioti šilkinių bliuzelių" ir išvyko į Ameriką. Į Medeikius grįžo jau kaip O. Aukštikalnienė. Tėvai perleido jai ūkį, įderėję, kad ji išleistų jauniausiąją savo sesutę Palmyrą į mokslus. Kutra su savo žmona pasiliko gyventi iš vaikų malonės (ant undinarijos).

Antroji duktė Marija Plepienė buvo bebaigianti universitetą, bet jos vyro staigi mirtis nutraukė jos sunkias studijas ir jai, su trim mažamečiais vaikais, reikėjo pasitenkinti pradžios mokyklos mokytojos darbu. Mokyklų inspektorius pagrįstai didžiavosi turėdamas Biržų apskr. tokio išsimokslinimo mokytoją. Ji sugėbėjo labai gerai išmokslinti mok-

sleivius ir paruošti juos baigimo egzaminams, kurie visoje apylinkėje pirmavo. Pažymėtinas M. Plepienės religingumas. Ji gulėkėlė su malda. Tik tvirtas ir gilus tikėjimas ir visiškas pasidavimas Dievo valiai, pagelbėjo jai kantriai pergyventi net keturias staigias artimųjų mirtis. Ji pati sakydavo, kad nėra žemėje to skausmo, kurio nebūtų ragavusi, tokio varguolio, kurio vargą nebūtų pakėlus. Gyvendama Kaune su savo vienturtėle Valerija (mokytoja - inžinierė), augina savo dukros tris anūkus.

Aiškiai atsimenu, kad su Maryte Kutraite buvome vienoje klasėje Biržų miesto mokykloje bėgyje viso tos mokyklos kurso. Atostogų metu beveik kiekvieną vasarą kažkas neregimo viliodavo į miestelius Medeikius...

Biržai, 1922 m. Mykolas Kutra su dukrele Palmyra (Lampsatiene).

Jaunesnioji M. Kutros duktė Palmyra Lampsatienė, baigusi Pedagoginį Institutą Rygoje, nuo 1933 metų pradžios dirbo pedagogės darbą Linkuvos, Šilutės, Joniškio ir Augsburgio gimnazijose. Šiais - Kristijono Donelaičio me-

tais Čikagoje švenčia savo darbo ir Donelaičio mokyklos penkmetį. Paskutinė M. Kutros atžalėlė - anūkė Raminta Lampsatytė, gimusi jau čia Čikagoje, Donelaičio m-l-os pirmosios laidos absolventė, savo giminę pažįsta tik iš sudaryto "Šeimos medžio", kurio šaknys iš gimtinių išrautos ir išsklaidytos po pasaulį.

Po II-jo pasaulinio karo, geležinei uždangai nusileidus, iš bolševikų raudonosios armijos pavergtos Lietuvos žemių, išskyrus plikus faktus, žinių mažai turime. Vienok tie pliki faktai kalba, kad 1945-1948 m. Lietuvoje siautė nuožmus istorijoje neturintis pavyzdžio teroras. Visa lietuvių tauta buvo paskandinta šiurpulingame siaube. Raudonieji enkavedistai, kruvinieji stribai žudė lietuvius, pradedant nuo mažų vaikų, baigiant seneliais. Žudė už tai, kam jie buvo gimę lietuviais, kam jie buvo dori, darbštūs, humaniški, kam jie mylėjo savo maitintoją - gimtąją žemelę, kam jie buvo tikinti žmonės.

Tuo laiku, 1946 m. žuvodidvyrio mirtimi Algirdas Burkauskas, kuris buvo vedęs M. Kutros proanūkę, dukters Olgos dukrelę. Nebuvo leista baigti paskutiniųjų gyvenimo dienų savoje gimtinėje nei seneliui Mykolui Kutrai (84 m.), nei jo žmonelei senutei Elzbietai (82 m.). Visa M. Kutros giminė, gyvenusi Medeikiuose, buvo surankiota, paimta iš Biržų ligoninės serganti vienturtėlė Elenos Burkauskienės dukrelė Danutė ir ištremta Sibiran, prie Čeremchovo, Irkutsko apskr., netoli Baikalo ežero. Tai vieta viduriniame Sibire prie transsibirinio geležinkelio. Šioje miškin-

Sibiras, Čeremchovo apylinkė, 1960 m. KAPAI iš k. į d.: Elzbieta Kutrienė, Mykolas Kutros ir Danutė Burkauskaitė. GIMINĖS iš k. į d.: Jonas Aukštikalnis (anūkas) su žmona Vanda Galeckaitė, Olga Aukštikalnienė (duktė) su vyru Petru, Aldona Aukštikalnytė (anūkė-invalidė) ir Elena Burkauskienė (anūkė—gimusi J.A.V., Bostone).

goje apylinkėje randasi didelės akmenys anglies ir kalkakmenio kasyklos. Šioji vietovė apgyventa buriatų, mongolų, jau iš seno garsėjo, kaip politinių tremtinių vieta.

Mykolas Kutra, po ilgos ir sunkios vergų kelionės, po trijų dienų, vos pasiekus kalinių priverčiamąjį darbo koncentracijos stovyklą, mirė širdies smūgiu 1948 m. birželio mėn. 14 d.

Po dviejų savaitių nuo M. Kutros mirties, liepos mėn. 2 d. mirė jo trijų metų (gimusi 1945. VI. 16) proanūkė Danutė Burkauskaitė.

Elzbieta Kutrienė mirė 1959 m. gegužės mėn. 13 d. Šiose Sibiro kapinėse ilsisi vyriausias ir

jauniausias keturių M. Kutros šeimos kartų-generacijų atstovai.

Šios Čeremchovo koncentracijos stovyklos vergai-kaliniai vyrai dirba kasyklose, o moterys verčiamos dirbti vyriškuosius miškų kirtimo darbus. Ir M. Kutros jauniausioji anūkė Aldutė Aukštikalnytė dirbo prie tokių vyriškų darbų iki jos sveikata buvo palaužta ir padaryta invalide.

M. Kutros išlikusiai išblaškytai šeimai tegali būti patieka ir nusiramėjimas tikėjime!

"Tačiau mes susitiksim
Visi dangaus namuos
Ir visados ten liksim
Neskiriami džiaugsmuos"!

* * *

PROTESTANTŲ KRIKŠČIONYBĖ

(Tąsa iš Nr. 15)

PAGONIZMAS VERŽIASI BAŽ- NYČION

Net Rytų Bažnyčia, centralizuota Konstantinopolyje ir atitrūkusi nuo Romos Bažnyčios, vėlesnėje 11 a. dalyje sukūrė apeigas, pamėgdžiojančias karališką dvarą, su visais jo apdarais ir išskilmėmis.

Retkarčiais iškildavo drąsuolis, bandęs kovoti su Bažnyčios pagonizavimu. Leonas Sirietis (Leonas III), galingas karvedys, nugalėjo mahometonus ir išgelbėjo Konstantinopolį. Iškaudintas mahometonų kritikos, kurie neturėjo stabų, prieš krikščionių Bažnyčią, perpildytą paveikslais ir relikvijomis, Leonas išleido įsakymą ir stengėsi krikščionių Bažnyčią vėl padaryti krikščioniška. Bet Bažnyčios vadai, ypač popiežius, pasipriešino tiems 726 m. patvarkymams; nežiūrint Leono gerų norų, paveikslai, relikvijos, altoriai pasiliko bažnyčiose.

4, 5 ir 6 amžiais dauguma misionierių buvo vienuoliai; bet ne visi vienuoliai buvo misionieriai. Vienuoliai misionieriai buvo drąsūs ir kilnūs vyrai, ir krikščionybė, kurią jie skelbė barbarų tarpe šiaurinės Europos miškuose, buvo daug grynesnė, negu politiška ir išdidi Romos religija.

Parapijų kunigai ankstyvuosiuose vid.amžiuose buvo daugumoje bemoksliai, o vėlesniuose vid.amžiuose - bemoksliai ir neteisingi. Net iš kilmingųjų tik retas mokėjo skaityti ar rašyti; pati Biblija buvo nežinoma knyga daugeliui kunigijos narių.

Smunkanti Romos pasaulį užgalėjus pagonų tautelėms ir visuomenei pripratus prie iškilmingų pasirodymų, politiniai Bažnyčios vadovai pradėjo vis daugiau susigundyti garbinimo forma, kuri, apgalvotai panaudojant daugelį pagoniškų apeigų ir papročių, teatralumu patrauktų tamsias mases. Taip vidurinių amžių Bažnyčia laimėjo viso gyvenimo kontrolę, bet beveik prarado sielą savo kuklaus steigėjo, Jėzaus Kristaus. Tamsiuose amžiuose krikščionybė teišgelbėjo keletas kilnių krikščionių, kurie čia ir ten perrašinėjo senus rankraščius ir palaikė Kristaus šviesą, arba skaitė Naująjį Testamentą ir bandė jį viešai skelbti.

Šiame laikotarpyje iškilo mahometonizmas ir bandė nugalėti Europą. Vadinamas Islamu, jis buvo sulaikytas brilijantiškų Karolio Martelio karinių pajėgų 8 amžiuje. Saracėnai, taip tada vadino Islamo pasekėjus, visgi pasiekė vidurinę Is-

paniją, pietinius viduržemius ir Šventąją Žemę.

Tuo tarpu popiežius naudojo Vokietijos karalius, siekdamas karinių laimėjimų; 800 m. Karolis Didysis (Charlemagne) buvo popiežiaus vainikuotas imperatorium, tuo dar kartą atgaivinant svajotą Romos imperiją pasaulį dominuojančią imperiją su popiežium-tikrąja jėga sosto užnugaryje. Popiežiai nuo to laiko buvo tikrieji pasaulio valdovai daugiau kaip 400 metų. Jėzaus Kristaus paprasta, demokratiška ir nuoširdi Bažnyčia išsigimė į karišką ir politiską mašiną su visomis ją sekusiomis blogybėmis. 1400-1500 m. buvo didžiausi popiežių išsigimimo metai; karinės ir politinės Bažnyčios galvos, - popiežiai, atliko kiekvieną žmogui žinomą nusikaltimą.

11, 12 ir 13 šimtm., apimančiuose apie 108 metų laikotarpį, didelės krikščionių masės vedė eilę kryžiaus karų, bandydami atkariauti Šventąją Žemę iš turkų. Nustatyta, jog tuose karuose apie 15 - 20 milijonų žmonių bereikalingai prarado savo gyvybes. Vadinamasis "Vaikų žygis" sukoncentravo apie 30.000 prancūzų vaikų nuo 8 iki 18 metų ir apie 20.000 tokio pat amžiaus vokiečių. Išjudinti popiežiaus ir kitų vadų, jie bandė atlikti tai, kas suaugusiems nepavyko: atsiimti Šventąją Žemę. To pasėka: tūkstančiai išmirė įvairiomis ligomis ar badu, septyni laivai pradingo jūroje arba buvo parduoti vergais mahometonams. Tik keli grįžo atgal suliesėję,

alkani, panašūs į gyvulius. Visa tai buvo nekrikščioniškas ir romantiškai kvailas Bažnyčios išsigalvojimas, valdomas imperinės jėgos troškimo, modeliuojant krikščionių Bažnyčią pagal cezarių Romos imperiją.

Pagaliau korupcija taip išaugo, kad vis daugiau ir daugiau žmonių sukilo prieš pagonų dominuojamą Bažnyčią ir bandė ją grąžinti prie Naujojo Testamento. Kai, pagaliau, teisė nusidėti ir garantuotas nuodėmių atleidimas (indulgencijos) buvo pradėta universaliai pardavinėti (norint surinkti 40 milijonų dol. šv. Petro bažnyčios statybai Romoje), vokiečių vienuolis Martynas Liuteris 1517 m. spalio 31 d. viešai iššaukė Bažnyčios autoritetus į debatus, išdiskutuoti 95 tezes, pagal kurias Bažnyčia nustojusi būti krikščioniška, o pasidariusi pagoniška.

PROTESTANTIZMAS - GRĮŽI-MAS Į KRIKŠČIONYBĘ

Protestantizmas yra protestas prieš pagonizmą Kristaus Bažnyčioje ir nuoširdus bei pilnas bandymas sugrąžinti Bažnyčią į tai, kokia ji buvo prieš Konstantiną. Protestantizmas yra ne neigimas, bet teigimas; lotyniški žodžiai "pro" ir "testari" reiškia liudijimą apie vėl atradimą tikrosios Evangelijos. Taigi, protestantų Bažnyčia yra teisėta paveldėtoja krikščioniško tikėjimo - kad tik Žodžiu, tik vien Žodžiu Dievas atskleidžia savo norus žmonėms. Todėl Biblija yra protestantiškas autoriteto

šaltinis, - jos skaitymas ir meldimasis yra pagrindinis garbinimo būdas.

Protestantizmas neprasi-
dėjo 16 amžiuje su Liuteriu ir
Kalvinu. Vos išsigalėjus pago-
niškai korupcijai Bažnyčioje,
drąsūs vyrai, gavę progą susi-
pažinti su N. Testamentu ir tik-
ruoju Jėzaus mokslu, visai ki-
taip suprato Biblijos mokymą
ir pasipriešino pagonizmui, už-
valdžiusiam Bažnyčią. Jau 6 a.
prie Škotijos esančios Jona sa-
los misijonierius Columba vi-
sai atsisakė pripažinti Romos
Bažnyčios pirmumą ir autori-
tetą. 12 amž. Pranciškus Asy-
žietis, studijuodamas Nauj. Te-
stamentą, pasiryžo kukliai pa-
tarnauti, padėti žmonėms, o ne
juos "valdyti". 12 a. Petras Val-
do išvertė Nauj. Testamentą į
kasdieninę kalbą, o tuometinius
Bažnyčios kelius pavadino pa-
goniškais. Popiežius pasiuntė
kariuomenę prieš jį ir jo pase-
kėjus, vildamasis juos pagauti
ir sudeginti. Bet Valdensinie-
čiai pasislėpė šiaurinės Itali-
jos kalnų įsistiprinimuose, kur
nedidelė grupė Italijos prote-
stantų tebesilaiko ir dabar. Net
Mussolinis nepajėgė jų išvary-
ti.

14 a. Anglijoje Oxfordo pro-
fesorius Jonas Viklifas išver-
tė Nauj. Testamentą į anglų
kalbą ir paneigė mišių idėją;
progresyvus protestantizmas
vėl įleido šaknis. Jis ir jo pa-
sekėjai buvo žinomi, kaip Lo-
lardai (murmėtojai). Po jo mir-
ties popiežius įsakė jo kūną
iškasti ir sudeginti, o pelenus
išbarstyti upėje. Popiežiai bu-

vo persiėmę keista idėja, ka d
sudeginant žmones, mintis bus
sunaikinta ir pasikartojimas
bus neįmanomas. Bohemijos
Jonas Husas, Viklifo mokiny-
s, buvo panašiai sudegintas. Taip
pat Savanarola Florencijoje ir
šimtai kitų.

Tuo tarpu buvo atrasta Ame-
rika ir kitos žemės. Vis daugiau
ir daugiau senų rankraščių bu-
vo atrandama. O po Konstanti-
nopolio kritimo, graikų kalba,
kuria Nauj. Testamentas buvo
parašytas, pasidarė prieinama.
Tada, iš Dievo malonės, buvo
išrasta spausdinimo mašina.
Daugelis ištikimų ir drąsių
krikščionių Vokietijoje, Prancū-
zijoje ir, ypatingai, Anglijoje,
pradėjo versti į liaudies kalbą
Nauj. Testamentą ir slaptai jį
platinti tarp savo žmonių. Kai
Dievo tikrieji žodžiai pasidarė
žinomi, kai žmonės pradėjo ži-
noti ir suprasti tikruosius Jė-
zaus kelius, protestantizmas
pradėjo augti šuoliais.

Protestantizmas yra ne ne-
gatyvus, bet pulsuojančiai pozi-
tyvus tikėjimas - jis yra tikėji-
mas, atsiremiąs į Naująjį Testa-
mentą ir pirmųjų 300 metų krik-
ščionių Bažnyčią; jis yra refor-
muota Bažnyčia.

Protestantizmas netiki, kad
Dievo esimas ir malonė yra pri-
klausoma nuo tam tikros kuni-
gijos, galvojant, kad tik ten yra
Bažnyčia, kur yra iššventintas
kunigas, Protestantizmas teigia,
jog taip suvaržyti Dievą yra pik-
tažodžiavimas. Protestantizmas
laikosi Jėzaus Kristaus žodžių
paraidžiui: "Kur du ar trys susi-
renka mano vardu, aš esu jų tar-

pe (Mat. 18:20)". Protestantai tiki, jog kiekviena grupė asmenų, ištikimų Jėzui Kristui, yra Bažnyčia. Olandijos puritoniškų tėvų kunigo Jono Robinsono žodžiais tariant: "Kur ir kaip Evangeliją pamokslautų, ar tikras kunigas, ar netikras, ar visai be kunigo, arba skaitant, konferuojant ar kitokiais būdais ją skelbiant, jei du ar trys ištikimi žmonės pakils veiksmui, atskirdami nuo žodžių ir sukurs evangelišką draugiją... jie yra tikroji Bažnyčia, namai ir Dievo šventykla, teisingai pagrįsta apaštalių ir pranašų doktrina, Kristui esant kampiniu akmeniu".

PROTESTANTIZMAS-LAISVĖS KĖLĖJAS

Protestantizmas nuo pat pradžios energingai kovojo už laisvę. Šiuo metu moderniajame pasaulyje esančios politinės ir socialinės laisvės išliko tik protestantizmo dėka. Viduramžių Bažnyčia ir jos antrininkė Romos katalikų Bažnyčia buvo ir yra totalitarinės. Romos Bažnyčia priklauso vien tik dvasiškijai. Žmonės neturi balso kunigų arba dvasiškijos pareigūnų pasirinkime. Griežtai ir kietai laikomasi ausinės išpažinties. Nelaukiama, kad pavienis asmuo skaitytų Bibliją ir, iš tikrųjų, jis neturi nei reikalo. Tradicijos yra lygiavertės Šv. Raštui. Švento vandens magiškumas, o taip pat ir škaplierių, relikvijų, šventviečių, žvakių, apeigų demonstravimas, atgaila, daugiakartis tų pačių maldų kartojimas, karolinis rožančiaus kalbėjimas ir visi kiti panašūs veiksmai yra mechaniški.

Protestantų Bažnyčia teigia, jog kiekvienas asmuo yra sau kunigas. Apdaras, kurį dėvi protestantų kunigas, yra tik mokytojo požymis, ne daugiau. Kiekvienas vyras, moteris ir jaunuolis turi būti taip išauklėtas, kad mokėtų skaityti ir suprasti Dievo Žodį. Protestantų Bažnyčioje svarbiausioje vietoje visada yra sakykla, iš kur Dievo Žodis yra skelbiamas. Žmogus yra išgelbstimas tik tikėjimu, o tikėjimas yra įtikinimas ne faktais, bet pačiu gyvenimu, nepaisant pasėkų.

Kai Jonas Kalvinas Ženevoje, Šveicarijoje, davė protestantizmui teologinę formą, atskleisdamas ką N. Testamentas iš tikrųjų moko, miesto galvos paprašė jį sudaryti miesto valdžią pagal N. Testamentą. Iš to išsivystė reprezentacinė - rinktų atstovų valdžios forma. Atstovais būdavo išrenkami, paprastai, senesni žmonės, o graikiškas žodis, apibūdinantis "senesnį", yra "presbuteros", todėl Bažnyčia su renkamu atstovų sistema pasidarė žinoma, kaip "Presbiterian". Ji paplito Vengrijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje ir Škotijoje. Kur tik plėtėsi reformacija, vadinamasis kalvinizmas, buvo statomos mokyklos ir išvystomos politinės laisvės. Jei anuomet skaityti ir rašyti mokėjo tik keli iš garsių katalikiškų Prancūzijos ir Ispanijos karališkų dvarų dvariškiai, tai Škotijoje Jono Knoxo ir presbiterizmo atgimimo laikotarpyje raštingos buvo net ir virtuvių tarnaitės. Presbiterioniška Škotija pasidarė pirmuoju tikrai raštingu kraštu, turinčiu mokyklas visokio amžiaus žmonėms. Kai kalvinistai - puritonai tėvai atvyko į Ameri-

ka, jų pirmoji mintis buvo, taip pat, mokyklų statymas. Visi ankstyvieji Amerikos "kalidžai" buvo įsteigti protestantų Bažnyčios, paprastai kalvinistų - reformuotų Bažnyčių. Amerikos viešosios mokyklos yra vaisius ankstyvųjų puritonų mokyklų moterims. Protestantas turi būti išsilavinęs, kad galėtų skaityti Bibliją; jis turi sekti Kristaus Žodį ir Dievą betarpiškai; jis negali būti valdomas arba leisti kam kitam galvoti už save. Protestantizmo pagrindas yra sąžinės laisvė.

Protestantizmas pasitiki apgalvotu, individualiniu sprendimu. Bažnyčios lankymas yra būtinas dvasiniam išsivystymui ir krikščioniškajai bendrystei, nes šiame pasaulyje Bažnyčia yra vienintelė krikščioniškos tiesos ir bendrystės saugotoja. Tikras protestantas skaito Bibliją savo namuose kasdieną ir meldžiasi pagal Kristaus nurodymus; jis eina į nuošalią vietą ir meldžiasi į savo Tėvą slapta (Mato 6.6). Bibliją yra vienintelė taisyklių knyga, vienintelis vadovas, protestantiškai krikščioniško gyvenimo pagrindas - vienintelė taisyklė, tvarkanti tikėjimą ir praktikavimą. Tuo būdu protestantų Bažnyčia davė pasauliui laisvę.

Matome didžiulį socialinės ir politinės pažangos skirtumą tarp protestantiškų ir katalikiškų kraštų, kraštų - kur protestantų Bažnyčia stipri (pvz. visi anglo-saksų kraštai, Skandinavijos valstybės, Olandija, Šveicarija ir t. t.), ir kraštų, kur dominuoja Romos katalikai (pvz. Ispanija, Lenkija, Lotynų Amerika). Visame žemės paviršiuje nėra krašto, kuriame bū-

tų politinė laisvė be stiprios protestantų Bažnyčios.

Ispanijoje, Lenkijoje ir kitose stipriai katalikiškose šalyse nerastingumas yra aukštame laipsnyje, Biblijos leidimas yra nelegalus ir protestantui neleidžiama ten skelbti savo tikėjimo. Kai kuriose katalikų dominuojamose Pietų Amerikos valstybėse valdininku tegali būti tik Romos katalikas. Pagal rusišką (Rytų katalikų) religijos laisvę, garbinti Dievą galima laisvai, tačiau tik vieni ateistai yra laisvi varyti priešreliginę propagandą. Užpultiems krikščionims gintis neleidžiama. Romos katalikai religijos laisvę šiandieną supranta taip: tol, kol Romos katalikai yra mažumoje, turi būti draugiškumas ir religijos laisvė; bet kai tik katalikai paima kontrolę, jų pareiga yra "atitaisyti klaidą", t. y. išstumti kitus tikėjimus.

Romos pozicijai išsiaiškinti skaitykite Ryan'o ir Millerio (abu katalikai) "The State and the Church" psl. 34 - 39. Taip pat tėvo Ronald'o Knox'o "The Beliefs of Catholics", psl. 233 - 234 ir 241.

1944 m. žiemą Jungtinių Valstybių jūrininkų dalinys studijavo Holy Cross universitete. Nežiūrint fakto, kad tai buvo JAV jūrininkų dalinys, protestantams kariams nebuvo leista pasikviesti protestantų kunigą į u-to rajoną. Holy Cross prezidentas griežtai atsisakė leisti protestantams melstis universiteto rajone. Tokia yra Romos katalikų pozicija. Iš kitos pusės, Princeton u-tas, sukurtas ir išugdytas presbiterionų Bažnyčios, yra stipriai protestantiškas, Kiekvieną sekmadienį koplyčioje

vyksta protestantų pamaldos. Tačiau Romos katalikų kunigui yra leista kiekvieno sekmadienio rytą atvykti į u - to patalpas, laikyti pamaldas du kartus skirtingomis valandomis, konkuruojant su u - to protestantų Bažnyčia. Tai taip religijos laisvę supranta protestantai.

Kai visur kitur protestantai kovojo prieš popiežiaus dieviškąsias teises, puritonai Anglijoje ir Škotijoje kovojo prieš dieviškąsias karalių teises. Tik puritonų dėka Anglijoje ir Škotijoje buvo įgyvendinta demokratija. Cromvelis sulaužė "dieviškosios karaliaus teisės" jėgą; Škotijos presbiterionai tęsė kovą iki laimėjimo. Presbiterionas buvo apibūdinamas kaip asmuo, kuris vienu keliu klaupia prieš Dievą, o antruoju - ant tirono sprando. Vienas Škotų presbiterionų vadų, pagriebeęs karaliaus James togą, šiam šūkaujant apie "dievišką teisę", neužmirštamai subarė, sakydamas: "Tuesikvailas Dievo vasalas; yra du karaliai ir dvi karalystės Škotijoje: karalius James ir karalius Jėzus Kristus. Kristui ir Jo karalystei priklausančias karalius James yra ne valdovas ar ponas, bet tik narys". Tas pats James, tapęs Anglijos karaliumi, pareiškė: "Škotų presbiterionai sugyvena su monarchija taip, kaip Dievas su velniu".

(Bus daugiau)

Nežiūrint Romos Katalikų Bažnyčios pasipriešinimo, Ispanijos vyriausybė leido importuoti 2000 Biblijų ir 4000 Naujųjų Testamen -

Ankstyvojoje Plymouth kolonijoje niekas nebuvo verčiamas būti Bažnyčios nariu; tikrumoje net garsusis kpt. Jonas Smith'as nebuvo narys. Rogers Williams, baptistas, buvo religijos laisvės pasekėjas. Maryland kolonija, kuriai vadovavo katalikas lordas Calvert'as, buvęs protestantas, taip pat turėjo religijos laisvę; tuomet, kai laisvė buvo garantuota, katalikai ten buvo mažumoje. Romos Bažnyčios autoritetai aštriai kritikavo lordą Calvert'ą už religijos laisvės suteikimą. Katalikų autoritetai aštriai puolė lordą Calvert už jo liberalinę politiką.

New Jersey kolonijoje protestantai - kvakeriai ir presbiterionai - buvo dominuojanti dauguma. Jie garantavo tikėjimo laisvę visiems. "Joks žmogus arba jų grupė neturi autoriteto, jėgos tvarkyti religiniuose reikaluose žmogaus sąžinę"... įrašė Penn'as į New Jersey įstatymus. "Mes dedame šiuos pagrindus, kad per amžius žmonės ir krikščionys suprastų savo laisves, jog be jų pačių sutikimo jie negali būti pavergiami, nes visą galią mes perduodame jiems patiems".

Pensilvanijos kolonijoje protestantiškoji dauguma taip pat davė pilną tikėjimo laisvę. Tokį tad demokratijos ir laisvės kelią Amerikos gyvenime nutiesė protestantizmas.

tų; tuo būdu vyriausybė yra krikščioniškesnė už Romos Katalikų Bažnyčios atstovus.

* * *

LIETUVIŲ EV. LIUTERONŲ TĖVIŠKĖS PARAPIJOS CHORAS

CHICAGO, 1964 M. CHORO NARIAI — IŠ KAIRĖS Į DEŠINĘ:

I-je eilėje: Zelmą Rūta Juškievienė, Ingrida Gibišaitė, Bronė Variakojienė, Irena Jurgaitytė, Birutė Leiputė, Alma Reif-Šimkutė, Irma Žemaitaitė, Loreta Jablonskytė, Rūta Laisvėnaitė, Brigita Barnutė, Erika Kiaupaitė, Raminta Lampsaitė.

II-je eilėje: Monika Simaitė, Irma Laisvėnaitė, Anita Puknaitė, Eugenija Kasperavičienė, Ilzė Peteraitienė, Gėda Gružienė, dirigentas Jurgis Lampsaitis, Astrida Drejerytė, Lilija Buntinienė, Edita Žemaitaitė, Marta Trumpjonienė, Karina Srugytė, Anė Mikaitė, Jonas Preikšaitis.

III-je eilėje: Leonas Gružas (choro pirmininkas), Antanas Jankus, Jonas Puknaitis, Jonas Skvirblis, Marija Nauburienė, Aldona Buntinietė, Irena Srugytė, Rūta Srugytė, Rūta Puodžiūtė, Ela Mikelaitytė, Dr. Adelė Trakienė, Jonas Jurksaitis, Vladas Bražinskas, Otonas Genutis.

IV-je eilėje: Algimantas Puodžius, Vilus Puodžius, Jurgis Kasiung, Alfredas Blyskis, Algimantas Kleinaitis, Jonas Skvirblis Jr., Anas Idzelis, Jonas Burokas, Adolfas Jablonskis, Valteris Bendikas, Benediktas Noreikis, Adolfas Enzinas ir Vilus Mikaitis.

NAUJA GIESMIŲ PLOKŠTELĖ

Žinomas Čikagos prekybininkas Jonas Karvelis, kelis kartus atsilankęs į lietuvių evangelikų liuteronų Bažnyčios "Tėviškės" parapijos kasmet Verbų sekmadieniais ruošiamus giesmių vakarus, iškėlė mintį išleisti lietuviškų liaudies giesmių plokštelę, duodamas tam savo lėšas. Jo toks gražus sumanymas buvo choro vadovybės bei visų choro narių priimtas su dėkingumu. Tuoju buvo pradėtas darbas, kuris truko apie metus.

Plokštelės išleidimo tikslas: iškelti liaudies lietuviškąją giesmę, ją įamžinti ir palikti atminimą ateities generacijoms.

Plokštelei išleisti buvo išrinktas komitetas iš šių asmenų: parapijos kun. A. Trakis, choro dirigentas Jurgis Lampsatis, parapijos tarybos pirmininkas Ermanas Simaitis, choro pirmininkas Leonas Gružas ir choro nariai: dr. Adėlė Trakienė - Ivaškaitė, Aldona Buntinaitė, Zelma Rūta Juškėnienė, Rūta Laisvėnaitė, Bronė Variakojienė ir Valteris Bendiakas.

Pirmasis komiteto posėdis įvyko pas kun. A. Trakį; antrasis - pas B. Variakojienę, dalyvaujant Jonui Karveliui; ir dar keli posėdžiai - kun. A. Trakio bute bei parapijos salėje.

Pirmasis įgiedojimas įvyko 1963. VI. 16 d. "Tėviškės" parapijos bažnyčioje. Šešių giesmių įgiedojimas užtruko 3 su puse valandos. Po kiekvieno įgiedojimo giesmė buvo visų tuoju pat išklauso- ma ir, jei reikalinga, iš naujo per-

giedama. Kartais pasitaikydavo ir techniškų kliūčių, todėl darbas vyko gana lėtai ir ilgai.

Antrasis įgiedojimas įvyko 1963. XII. 15 d. Šį kartą per 3 su puse valandos buvo įgiedotos 5 giesmės. Taigi, viso įgiedota vienuolika giesmių.

Sunkiausias ir atsakomingsiausias darbas teko dirigentui J u r g i u i L a m p s a č i u i, vedusiam 52 asmenų chorą. Pasišven- timo ir didelio ryžto dėka, jis savo pareigas atliko puikiai.

Visas kitas techninis darbas teko choro pirmininkui L e o n u i G r u ž u i. Jis tarėsi su Jonu Karveliu, dailininku Rūkštele, spaustuvinininku Vladu Vijeikiu bei atliko viską, kas tik buvo reikalinga.

Savo talkininkavimu daug prisidėjo ir kompozitorius prof. V l a d a s J a k u b ė n a s, harmonizavęs kai kurias giesmes bei palydėdamas chorą vargonais.

Pats choras, kurį daugumoje sudaro jaunimas bei keli vyresnio amžiaus asmenys, parodė nepaprastą drausmingumą, pareigingumą ir darbštumą. Choristai, nebodami nuovargio, nuotolio, šalčio ar lietaus, rinkdavosi į repeticijas du kartus per savaitę - šeštadieniais ir sekmadieniais po pamaldų.

Plokštelei albumas buvo išleistas 1964 m. sausio mėnesį. Albumo viršelio nuotraukoje matome chorą, chorvedį J. Lampsatį, prof. Vl. Jakubėną ir muz. V. K. Banaitį. Lietuviškų ornamentų viršelio aplanką sukūrė dail. Rūk-

Kompozitorius prof. Vladas Jakubėnas.

štelė. Įvado žodį ir liaudies giesmių trumpą istoriją parašė kun. A. Trakis.

Kompozitorius prof. Vl. Jakubėnas harmonizavo giesmes: 1) Tyloj Tu Švenčiamasis, 2) O kad aš Jį regėčiau, 3) Gerą kovą išlaidiau, - laidotuvių giesmė, 4) Dieve, Tu mano gyvybe.

Muziko V.K. Banaičio harmonizuotos šios giesmės: 1) Sielos yr' išganytingos, 2) Į akis mums miegas traukias, - vakarinė giesmė, 3) Tau žeminasi mano siela, 4) Kaip niekingas, prapuolingas, 5) Dangaus saulelė, - vakarinė giesmė, 6) Jau su Dievu gyvenkite, - laidotuvių giesmė, rauda.

Plokštelės pradžioje įgiedota tradicinė giesmė: Pranaše Didis, - žodžiai dr. Vydūno.

Giesmės parinktos iš senųjų ir naujųjų giesmyų. Plokštelė yra ilgojo grojimo, dviejų pusių, nedužtanti. 1964 m. vasario mėn. 16 dienos šventės proga plokštelė buvo iškilmingai dedikuota. Po pamaldų

chorvedis J. Lampsatis, choro pirmininkas L. Gružas ir choro valdybos narė Z.R. Juškėnienė, prisiartino su išleista plokštele prie altoriaus ir, visiems pamaldų dalyviams stovint, choro pirmininkas Leonas Gružas perskaitė visų giedotojų pavardes. Kun. A. Trakiui palinkėjus, kad tos giesmės guostų visus po įvairius kraštus išsisklaidžiusius lietuvius, pasigirdo per garsiakalbius prof. Vlado Jakubėno harmonizuota giesmė "O, kad aš Jį regėčiau"...

Po to visi susirinko į žemutinę salę Vasario 16 minėjimui, kurio metu Jonas Karvelis apdovanojo visus 52 choro narius, įteikdamas kiekvienam po jų pačių įgiedotą plokštelę ir kun. A. Trakiui ir choro dir. Jurgiui Lampsačiui, parap. pirm. Ermanui Simaičiui, choro pirm. Leonui Gružui, buvusiam ilgamečiui "Tėviškės" parap. vargonininkui ir šio choro steigėjui Martynui Lacyčiui ir Prunskiui.

Tėviškės par. choro dirigentas Jurgis Lampsatis.

Iš Vokietijos liet. evang. liut. sen. kun. Keleris rašo: "Pirmiausiai noriu širdingai padėkoti už mums taip brangią plokštelę. Juk tai didis dvasinis turtas. Kai aš paklausiau 2 pusę plokštelės - amžinybės giesmės, tai man savaime širdis sujudo ir turėjau ašaras šluostyti. Šia proga sveikinu chorą ir jo dir. p. Lampsatį"...

Užbaigsiu šį straipsnį kun. A. Trakio žodžiais, įrašytais ant plokštelės aplankos: "Praeities giesmė gimusi mūsų protėvių bakužėse teskamba dabarčiai ir ateičiai, tegu ji gaivina bei stiprina mūsų gyvenimo džiaugsmuose ir varguose Aukščiausiojo garbei, o mūsų palaimai".

* * *

J. KREGŽDĖ

KURATORIUS JOKŪBAS ŠERNAS

1907 - 1963

Kaunas, 1929-II-6. Kuratorius Jokūbas Šernas.

Iš pavergtos Lietuvos gauta liūdna žinia, kad ten prie Kauno, Petrašiūnų kapinėse, gruodžio mėn. 31 d. buvo supiltas kapas mūsų tikėjimo broliui kuratoriui Jokūbui Šernui. Jis mirė 1963 m. gruodžio mėn. 27 d. Kaune, 56 m. amžiaus sulaukęs, po ilgų ir sun-

kios vėžio ligos.

Jokūbas Šernas buvo gimęs 1907 m. balandžio mėn. 18 d. Jasiškių kaime, Nem. Radviliškio valsč. ūkininkų šeimoje.

Lietuviškai skaityti ir rašyti Jokūbą, kartu su broliu Adomu, išmokino jų dėdė kun. Adomas Šernas Švobišky. 1915 m. vasarą, pirmojo pasaulinio karo audrai siaučiant per Lietuvą, tas pats dėdė Jokūbą su Adomu išvežė į Rusijos gilumą, į Voronėžo miestą. Čia Jokūbas, pramokęs rusų kalbos, įstojo į Martyno Yčo vardo gimnaziją. Karui pasibaigus 1918 m. sugrįžo į Lietuvą ir, kol atsirado sąlygos mokslui tęsti, gyveno pas tėvus ūkyje padėdamas jiems žemės ūkio darbus dirbti. 1921 m. įstojo į Nem. Radvilišky atsidariusią progimnaziją ir ją baigęs 1924 m. persikėlė į Biržų gimnazijos penktą klasę. Biržų gimnaziją baigė 1927 m. ir rudenį įstojo į V. D. universiteto teisių fakultetą. Universitetą baigė 1941 m. Trūkstant mokslui tęstiliėšų buvo priverstas ieškotis tarnybos, kurią gavo 1929 m. Vidaus Reikalų Ministerijoje. Iš pradžių buvo paskirtas archy-

Kaunas, 1955 m. Kuratoriaus Jokūbo Šerno šeima: Žmona Stefanija, sūnus Tadas, vyr. duktė Renata ir jaun. duktė Birutė.

varu, o po metų užsienio pasų skyriaus vedėju. Šias pareigas ėjo iki 1940 m., iki pirmosios Sovietų Sąjungos okupacijos. Okupantai užsienių pasų skyrių panaikino ir Jokūbą Šerną paliko be darbo. Negalėdamas gauti darbo Kaune mėgino laimėti Vilniuje. Čia buvo paskirtas kooperatyvo "RŪTA" centro valdybos sekretorium, o vokiečių okupacijos metu – vienu iš direktoriu.

J. Šernas, gyvendamas Kaune, priklausė prie Kauno Ev. Reformatų parapijos, nuo kurios 1942 m. Sinodo buvo išrinktas kuratorium. Studentaudamas universitete priklausė prie korporacijos "ROMUVA" ir ilgą laiką buvo renkamas į jos valdybą. Taip pat priklausė ir prie Stud. Evangelikų Draugijos.

Okupantai vokiečiai, nepasisekus jiems suorganizuoti lietuvių

korpuso kariauti prieš Sovietų Sąjungą, griebėsi represijų. 1943 m. kovo mėn. areštavo ir išvežė į Stutthofio koncentracijos stovyklą 46 žymesnius visuomenininkus, inteligentus lietuvius. Areštuojamų sąrašė buvo ir Jokūbas Šernas, bet per klaidą areštavo ir išvežė jo brolių Joną, kuris pas jį tuo metu gyveno. Kai rytojaus dieną, pastebėję klaidą, vokiečiai vėl apsilankė į Jokūbo butą, jo neberado. Jis slapstėsi nuo vokiečių iki antrosios bolšėvikų okupacijos. Vokiečiams iš Lietuvos bėgant, Jokūbas su šeima pasitraukė iš Vilniaus į Žemaitiją. Čia jis antrą kartą pateko komunistams į nagus. Sibiro išvengė gal vien tik dėlto, kad

prieš jo laisvę buvo pasikėsinę vokiečiai. Bet darbo nei Kaune nei Vilniuje negalėjo gauti. Paskutiniu metu laiku gyveno Kaune, o dirbo netoli Jonavos cukraus fabrike, į kurį važinėjo traukiniu ar autobusu.

Jokūbas Šernas buvo kuklaus švelnaus budo, draugų ir bendra-

Kaune prie Nemuno. Kur. J. Šernas ir Juozas Janonis, buvęs Žemės Banko tarnautojas, vėliau Kėdainių valstybės banko direktorius.

darbių gerbiamas ir mėgiamas, rūpestingas šeimos galva, geras vaikams tėvas.

Giliame nuliūdime ir skausme paliko žmoną Stefanią, sūnų Tada, baigusį muzikos konservatoriją - smuikininką, dukrą Renatą - mokytoją ir dukrą Birutę gimnazistę.

Iš pavergtosios, vargstančios

Tėviškės, kaip mes to negeistume, didžiūmoj atplaukia skaudžios, sukrečiančios žinios. Mes, reformatai, giliai užjausdami skausme likusiąją šeimą, kartu su jo broliais, giminėmis liūdime Tavo netekę. Mielas kuratoriau, tebūnie Tau lengva tėviškės žemelė!

* * *

M. TAMULĖNAS

ŠIS TAS IŠ MŪSŲ PRAEITIES

Kai skaitai vieną ar kitą knygą, laikraštį ar žurnalą ir užtinki ką nors įdomesnio apie savo tėvynę, gimtąjį kraštą ar gyventą vietą, ilgiau ties ta vieta apsistoji, ją gar kartą perskaitai, kad aprašyti dalykai ir mintys ilgiau pasiliktų atmintyje. Prisiminė keleta vietų iš Kipro Bielinio knygos "Dienojant". Ji išleista 1958 metais New Yorke. Knygos autorius Kipras Bielinis, dabar jau sulaukęs 80 metų amžiaus, yra gimęs ir augeęs Purviškių vienkiemyje, N. Radviliškio valsčiuje, Biržų apskrityje. Jis yra visiems lietuviams žinomo knygnešio Jurgio Bielinio sūnus.

Minimoje knygoje yra daug aprašymų apie vietos žmonių buitį ir tarpusavio santykius rusų caro valdymo laikais.

Vieną vietą iš jo redaguotos knygos, - kur paliečiama mūsų ev. reformatų tikyba, būtent to meto spaudoje kilęs ginčas tarp Pabiržės R. katalikų parapijos kunigo Šnapščio ir ev. reformatų kunigo J. Šepečio, - noriu čia pateikti skaitytojams. Štai ji:

"...Kunigaudamas Pabiržėje kun. Šnapštys susirado kitą

priešą - lietuvių reformatus. Kovodamas Seinų "Šaltinyje" prieš atskalūnus, kun. Šnapštys reikalavo, kad reformatų kunigai nesivadintų kunigais, bet pastoriais tituluotųsi, kad savo dievnamius vadintų ne bažnyčiomis, bet "kirkėmis". "N. Galdynė" duodavo vietos savo skiltyse reformatų kunigui J. Šepečiui į tuos užpuolimus atsakinėti. Prasidėjo dviejų kunigų polemika. Reformatai tvirtino, kad ir jie tokie pat lietuviai. Tad jie savo bažnyčias ir jų tarnus vadina, kaip šioje kalboje vadinti dera. Kadangi kun. Šnapštys buvo poetas, tai jis ir eilėraščiais savo priešams atsakinėdavo, juos suniekindamas. Socialdemokratų anų laikų spaudoje tos kovos dokumentai pasiliko; gi kun. Šnapščio pasisakymai galima rasti "Šaltinyje" ir Kauno "Nedėldienio Skaitymuose"...

Būtų labai įdomu pasiskaityti anų laikų spaudą, kurioje ta polemika tilpo ir kokiais pagrindais kiekviena šalis rėmė savo nusistatymą.

Neturint po ranka tos medžia-

gos, patiems tenka pasvarstyti tuos klausimus, dėl kurių kun. Šnapštys puldinėjo reformatus.

Terminai kunigas, kunigaikštis, suprantama, yra lietuviški ir be abejo vartotini. Kadangi senais laikais žemių ir žmonių valdovai vadinosi kunigaikščiais, tai bažnytiniai valdovai - dvasiškiai, matomai, pasisavino tą šaknį, pasivadindami kunigais. Tas žodis neturi nieko bendro su katalikybe.

Žodis pastorius - pastor, pagal Websterį, yra kilęs iš lotynų kalbos žodžio pastor - shepherd - piemuo; pasco, pastum - penėti. Nėra jokio pagrindo, kad lietuviškai ar tai ev. reformatai, ar tai ev. liuteronai savo dvasininkus vadintų pastoriais. Lietuviškas kunigo terminas yra visai tinkamas. Anglosaksų kalbose liuteronų kunigai vadinami pastoriais, bet kalvinistinių tikybų žmonės savo kunigus vadina ministeriais.

Patys katalikai anglų kalboje vartoja pastoriaus terminą, bene vartodami jį vietoje klebono titulo. Ant Romos katalikų bažnyčios sienos parašyta: St. Stanislaus Congregation. Rev. Roman Revolinsky, Pastor.

Žodis bažnyčia yra slaviškos kilmės. Bog, Bože - Dievas; Božnyca - bažnyčia - dievnamis - Dievo namai. Tai tinka bet kokios tikybės dievnamiui ar maldos na-

mams pavadinti.

Vokiečių kalbos žodis Die Kirche ir anglų kalbos žodis The Church yra kilę iš graikų kalbos žodžio Kyri(a)ke - viešpaties namai, vartoto šalia Kyriakon.

Iš viso, kas aukščiau pasakyta, matosi, kad kunigas Šnapštys neturėjo jokio pagrindo žeminti ir užgaulioti mūsų kunigus bei bažnyčią. Dar blogiau, kad tuos kun. Šnapščio straipsnius spausdino "Šaltinis" ir "Nedėldienio Skaitymai", kurie buvo aukštesnės Romos katalikų dvasinės vyriausybės priežiūroje. Taip pat turime pasidžiaugti, kad kun. J. Šepetys, tuo laiku kunigavęs Papilyje, pasistengė kun. Šnapščiui atsakyti į jo nepamatuotus priekaištus.

RED. PASTABA: Mums gal būt atrodo keista, kad anais laikais buvo keliami ginčai dėl tokių neesminių dalykų, o nepastebima tikro krikščionybės priešo, bandančio sėti ateizmo sėklą į mūsų tautos sielą.

Šiandien mums reikia tik džiaugtis, kad ekumeninė dvasia stengiasi pašalinti nesusipratimus tarp krikščionių religijų ir jas suartinti. Pagaliau, juk Romos katalikų ir evangelikų kunigai tarnauja tam pačiam Aukščiausiam Kunigui Jėzui Kristui ir skelbia Jo amžinos meilės ir tiesos žodį.

J U R C Y S P H A R M A C Y
2454 W. 71-ST. STREET
CHICAGO 29, ILL.
TELEF. HE 4 - 3111
S A Ž I N I N G A S R E C E P T Ų I Š P I L D Y M A S

Klausimus siųsti E. Geruliui, 6805 S. Campbell Av., Chicago 29, Illinois, U.S.A.

Klausimai ir atsakymai

Nuo 1901 metų iki šiol kasmet NOBELIO premijos yra skiriamos asmenims, labiausiai pasidariusiems žmonijos labui fizikoje, chemijoje, medicinoje, literatūroje ir taikai. Norėčiau žinoti, kokių įnašų šiame darbe yra davusios protestantų, katalikų, ortodoksų ir nekrikščionių šalys?

Kasmetinė Nobelio premija, pvz. fizikos premija, yra skiriama vienam, dviems arba trimis asmenims, todėl išsidėmėtina, jog laureatų gali būti du arba tris kartus daugiau, negu pačių premijų. Panašiai yra dalomos ir chemijos, medicinos-fiziologijos, literatūros bei taikos premijos. Žemiau bus patiekiami skaičiai ne pačių premijų, o tas premijas laimėjusių laureatų.

Valstybės, kurių gyventojai yra laimėję pilnų-dalinių-viso Nobelio premijų:

J. A. V.	34-49-83
Britanija	28-29-57
Vokietija	35-18-53
Prancūzija	22-12-34
Švedija	13-3-16
Šveicarija	7-6-13

Olandija	6-4-10
Italija	6-4-10
Austrija	5-4-9
Danija	5-4-9
Rusija	3-4-7
Belgija	5-1-6
Norvegija	4-1-5
Kanada	1-2-3
Ispanija	1-2-3
Suomija	2-0-2
Indija	2-0-2
Vengrija	2-0-2
Pietų Afrika	2-0-2
Lenkija	2-0-2
Argentina	1-1-2
Airija	1-1-2
Australija	0-2-2
Kinija	0-2-2
Islandija	1-0-1
Graikija	1-0-1
Jugoslavija	1-0-1
Čekoslovakija	1-0-1
Japonija	1-0-1
Čilė	1-0-1
Portorikas	1-0-1
Portugalija	0-1-1

FIZIKOS laureatų turi:

J. A. V. 1907-1963	22
Britanija 1904-1954 m.	15
Vokietija 1901-1963 m.	14

Prancūzija 1903, 08, 26, 29 m.	6
Olandija 1902, 10, 13, 53 m.	5
Rusija 1958, 62 m.	4
Austrija 1933, 36, 45 m.	3
Švedija 1912, 24 m.	2
Italija 1909, 38 m.	2
Kinija 1957 m.	2
Šveicarija 1920 m.	1
Danija 1922 m.	1
Indija 1930 m.	1
Japonija 1949 m.	1
Airija 1951 m.	1

CHEMIJOS laureatų turi:

Vokietija 1902-1963 m.	21
Britanija 1904-1962 m.	14
J. A. V. 1914-1961 m.	13
Prancūzija 1906, 11, 12, 35 m.	5
Švedija 1903, 26, 29, 48 m.	4
Šveicarija 1913, 37, 39 m.	3
Olandija 1901, 36 m.	2
Suomija 1945 m.	1
Austrija 1923 m.	1
Vengrija 1943 m.	1
Čekoslovakija 1959 m.	1
Rusija 1956 m.	1
Italija 1963 m.	1

MEDICINOS laureatų turi:

J. A. V. 1912-1962 m.	28
Britanija 1902-1963 m.	14
Vokietija 1901-1956 m.	10
Danija 1903, 20, 26, 43 m.	4
Prancūzija 1907, 08, 13, 28 m.	4
Šveicarija 1909, 48, 49, 50 m.	4
Austrija 1914, 27, 36 m.	3
Švedija 1911, 55 m.	2
Australija 1960, 63 m.	2
Olandija 1924, 29 m.	2
Kanada 1923 m.	2
Belgija 1919, 38 m.	2
Italija 1906, 57 m.	2
Pietų Afrika 1951 m.	1
Rusija 1903 m.	1
Vengrija 1937 m.	1
Argentina 1947 m.	1
Portugalija 1949 m.	1

Ispanija 1906 m.	1
------------------	---

LITERATŪROS laureatų turi:

Prancūzija 1901-1960 m.	11
Britanija 1907, 25, 32, 48, 50, 53 m.	6
J. A. V. 1930, 36, 38, 49, 54, 62 m.	6
Vokietija 1902, 08, 10, 12, 29 m.	5
Švedija 1909, 16, 31, 51 m.	4
Italija 1906, 26, 34, 59 m.	4
Norvegija 1903, 20, 28 m.	3
Danija 1917, 44 m.	3
Šveicarija 1919, 46 m.	2
Ispanija 1904, 22 m.	2
Lenkija 1905, 24 m.	2
Islandija 1955 m.	1
Suomija 1939 m.	1
Belgija 1911 m.	1
Čilė 1945 m.	1
Portorika 1956 m.	1
Airija 1923 m.	1
Graikija 1963 m.	1
Indija 1913 m.	1
Rusija 1958 m.	1
Jugoslavija 1961 m.	1

TAIKOS laureatų turi:

J. A. V. 1906-1963 m.	14
Britanija 1903-1959 m.	8
Prancūzija 1901-1952 m.	8
Švedija 1908, 21, 30, 61 m.	4
Šveicarija 1901, 02 m.	3
Vokietija 1926, 27, 35 m.	3
Belgija 1909, 13, 58 m.	3
Norvegija 1921, 22 m.	2
Austrija 1905, 11 m.	2
Danija 1908 m.	1
Olandija 1911 m.	1
Kanada 1957 m.	1
Pietų Afrika 1960 m.	1
Argentina 1936 m.	1
Italija 1907 m.	1
Tarptautinės organizacijos 1904 - 54 m.	8

Tamstoš pageidavimus skirs-
čius valstybes pagal jose domi-
nuojančias religijas, įvairių tiky-
bų Nobelio premijų laureatų viso

turi:

Protestantų šalys.....	256
Katalikų šalys.....	73
Ortodoksų šalys	2
Nekrikščionių šalys.....	3
Komunistų valdomos šalys.....	10

Iš jų FIZIKOS laureatų turi:

Protestantų šalys	60
Katalikų šalys	12
Ortodoksų šalys	0
Nekrikščionių šalys	2
Komunistų valdomos šalys	6

CHEMIJOS laureatų turi:

Protestantų šalys.....	58
Katalikų šalys	8
Ortodoksų šalys	0
Nekrikščionių šalys	0
Komunistų valdomos šalys.....	2

MEDICINOS laureatų turi:

Protestantų šalys.....	69
Katalikų šalys	15
Ortodoksų šalys	1

Nekrikščionių šalys	0
Komunistų valdomos šalys	0

LITERATŪROS laureatų turi:

Protestantų šalys	31
Katalikų šalys.....	23
Ortodoksų šalys	1
Nekrikščionių šalys	1
Komunistų valdomos šalys.....	2

TAIKOS laureatų turi:

Protestantų šalys	38
Katalikų šalys.....	15
Ortodoksų šalys	0
Nekrikščionių šalys	0
Komunistų valdomos šalys.....	0
Įvairios tarptaut. organizacijos	8

Papildomas informacijas galima rasti: A) THE WORLD ALMANAC 1964 AND BOOK OF FACTS, New York World-Telegram & THE SUN, B) GUINNESS BOOK OF WORLD RECORDS by Norris & Ross Mc Whirter, ir kitur.

E. G.

* * *

Artūras HERMANAS

8 klasės mokinys

PREMIJŲ ĮTEIKIMAS KONKURSO LAIMĖTOJAMS

1964. I. 29 d. mokytojas F. Skėrys, paslaptiškai šypsodamasis, sukvietė visus evangelikus moksleivius į vieną klasę, sakydamas, turįs ką tai svarbaus pranešti. Visiems susirinkus, jis pagaliau išdavė seniai lauktą žinią: - Vasario 16 Gimnazijos evangelikai moksleiviai, dalyvavę "Mūsų Sparnų" konkurse, laimėjo kiekvienas po piniginę premiją! Pirmąją premiją gavo Petras Vaitiekūnas - 25 dol., antrąją - Artūras Hermanas 20 dol., trečiąją - Asta Glemžaitė 15 dol.; Anelyza Ališaitė ir Reinholdas Francas gavo po 10 dol..

"Mūsų Sparnų" straipsnių konkurso laimėtojai. Iš k. į d.: Petras Vaitiekūnas, Artūras Hermanas, Asta Glemžaitė, Anelyza Ališaitė ir Reinholdas Francas.

Visų veidai švitėjo džiaugsmu. Laimėjusieji džiaugėsi, kad jų straipsniai taip gražiai buvo priimti. Konkurse nedalyvavusieji galbūt gailėjosi, kad pratinginiavo tokią gerą progą išbandyti savo jėgas. Jie savyje pasižadėjo kitą kartą tokių progų nebepraleisti.

Evangelikų Jaunimo Ratelio vadovas mokytojas F. Skėrys pasveikino laimėjusius ir paragino visus toliau rašyti "Mūsų Sparnams" straipsnius, vystyti savo gabumus bei parodyti laisvojo pasaulio lietuviams Vasario 16 Gimnazijos evangelikų mokinių veiklumą.

Petras VAITIEKŪNAS

IX klasės mokinys

„TÈVE MŪSŲ, KURS ESI DANGUJE”

Straipsnis laimėjęs I premiją

Daug kartų tenka klasėje girdėti sakant: "Išmokite eilėraščių taip gerai, kaip Tėve mūsų". Tiesa, šią maldą, per eilę metų tiek kartų kartodami, mes mokame labai gerai. Deja, automatiškai sakydami žodis po žodžio, o mintims beklaidžiojant kažkur kitur, mes dažnai nebeatkreipiame prideramo dėmesio tos maldos turinio prasmei. Šią maldą mums paliko pats Jėzus Kristus, todėl turėkime jai daugiau pagarbos!

Tiek senovėje, tiek ir mūsų laikais ne vienam kyla klausimas, kaip mes turime kreiptis į Dievą, kaip mes turime Jį vadinti? Atsakymą randame "Tėve mūsų" maldoje. Pats Kristus moko mus Dievą vadinti mūsų Tėvu. Kokia tai yra didelė malonė, kad mes, žmonės, galime patį Dievą vadinti savo Tėvu! Kitose religijose dievai yra nepaliečiamos, baisios didybės, o jų ger-

- Iš jūsų nelaukiama nei mokslinių, profesoriškų išdėstymų, nei storų romanų rašymo. Įdėkite truputį savo sielos, leiskite pajusti jūsų darbštumą ir gabumus. Tik bandant ir dirbant atsieksite vaisių, - kalbėjo mokytojas F. Skėrys.

Ta pačia proga jis padalino laimėjusiems ir visiems kitiems vyresniesiems evangelikams mokiniams naująjį "Mūsų Sparnų" numerį, kur jau buvo atspausdintas trečiąją vietą laimėjęs Astos Glemžaitės straipsnis "Žmogaus kilmė".

* * *

bėjai - tikri vergai. Tarp jų nėra to meilės santykio, kuris yra tarp tėvo ir sūnaus. Todėl jų dievai yra tiek žiaurūs, kad kartais reikalauja net gyvybės aukų. Ir žmonės aukoja, kad dievai būtų jiems palankūs.

Yra manančių, kad Viešpatį Dievą vadinti Tėvo vardu netinka, esą reikia Dievui duoti iškilmingesnį titulą. Jų nuomone, Dievas yra per aukšta didybė, kad menkas žmogus galėtų Jį vadinti savo Tėvu. Jis esąs juk nepalyginamai aukštesnis už tą tėvą, kuris žemėje yra šeimos galva. Taip galvojantieji žmonės, deja, atsisako Dievą priimti taip, kaip Jis pats save prisistatė.

Dievo tėviškumą sunku žmogui pajusti, jei per išdidžiai filosofuojama: "Cogito ergo sum" - galiu pažinti, taigi esu! Mes krikščionys turėtume sakyti: esu, nes Dievas mane pažįsta, nes Dievas teikėsi mane nevertą prisiminti, nes Die-

vas iš savo didžios tėviškos mėlės siuntė man savo Sūnų - Gelbėtoją Jėzų Kristų! Dievas-Sūnus, tapdamas Žmogumi, tapo mano Broliu. Mano Brolio Tėvas yra ir mano Tėvas. Per Kristų mes visi tapome dangiškojo Tėvo vaikais!

Prisimenu vieno žinomo karo aviacijos lakūno paskaitą. Skrendant per jūrą, motorai sustojo, teko leistis ant vandens. Lėktuvas sudužo, o pats lakūnas jūros bangų laimingai buvo išmestas ant Australijos kranto. Slenkant dienai po dienos, beklaidžiodamas džiunglėse, slegiamas nuovargio, ligos, alkio ir troškulio, praradęs išsigelbėjimo viltį, iš baimės pusiau išprotėjęs, nutarė pagaliau nusižudyti, kad išsilaisvinti iš nebepakečiamų kančių. Paskutinį momentą prisiminė maldą TĖVE MŪSŲ. Dar ir šiandieną girdžiu to narsaus karo vyro mums palengva tartus žodžius: "Kai pradėjau melstis, pradingo visi skausmai ir ta tamsa, kuri slėgė mane. Pasijutau, kad nebesu vienas! Pajutau, kad mano padėtis nėra be vilties: už mano pečių stovėjo Dievas..." Žmonės, tiesa, negalėjo jam padėti, bet Dievas yra visur pasiekiamas. Dievas yra visažinąs. Jis vienu žvilgsniu apima visas žvaigždynų begalybes ir žino kiekvieną smulkiausią dulkelę.

Melsdamiesi sakome: "Tėve mūsų, kurs esi danguje". Ar dangaus teorija yra jau pasenusi pasaulėžiūra? Jei išgirstame žodį "Dangus", ką tada galvojame? Ar iš viso įmanoma dangų įsivaizduoti? Daug kas šiandieną pakrato galvą ir sako: "Dangus, kuriame yra Dievas su angelais, tai tėra sena pasenusi antikinė pasaulėžiūra, ku-

ri dabar tebeegzistuoja tik senuose meno kūrinuose". Sako: "Anksčiau žmonės tikėjo, kad žemė yra plokštuma. Po žeme yra velnio karalystė - pragaras. Virš žemės yra dangus - Dievo ir visų šventųjų karalystė. Ši teorija yra jau pasenusi ir būtų neprotinga dar ilgiau ja betikėti".

Susimąstykime: ką ši sena pasaulėžiūra norėjo pasakyti - geografinius antrašus ar amžinąją tiesą?

Yra žemė, ant kurios gyvename. Yra ir mirusiųjų buveinės, nes visi žmonės kartą turi mirti. Jei mirusio žmogaus menkas kūnas neišnyksta, o tik keičia savo medžiagos formą, tai nedingsta ir žmogaus svarbiausioji dalis - jo dvasia, siela. Tiesa, mes mirusiųjų karalystės tikslaus antrašo neturime, lygiai ir pats Dievas yra nematomas, bet savo jėga ir veiksmu visur esantis ir valdantis. Kas Jo ieško, randa Jį pas Jėzų Nazaretį. Žmonės, kurie anuo metu gyveno, galėjo Jėzų matyti ir net savo pirštais paliesti. Šiandieną Šv. Raštas perduoda Jėzaus pranešimą apie Dievo dangaus karalystės tikrovę. Jėzus, kalbėdamas apie dangų, neturėjo mintyje kosmosą ar žvaigždynų sistemas, bet gyvojo Dievo artybę!

Žmogaus gyvenimas trunka 10, 20 ar 50, 80 metų, vienas kitas sulaukia net 100 metų amžiaus, bet ir tai tėra tik akimirka, matuojant kosmoso laiko masteliu. Ten laikas skaičiuojamas milijonų milijonais metų. Gi Dievo laikas yra dar ilgesnis, nes neturi nei pradžios nei pabaigos. Žvaigždynai turi pradžią ir pabaigą. Mokslininkai žino, kad žvaigždės gimsta ir

miršta net mūsų dienomis. Bet Dievas yra amžinas! Jo karalystė yra amžina. Ten yra toji buveinė, kurią mes vadiname "dangumi". Vaikiškai nušneka tie ateistai mokslininkai, kurie, tirdami kosmosą, neranda ten krikščionių vadinamo dangaus. Mes galime jiems iš anksto pasakyti, jog jie to dangaus ten tikrai neras, nes jie ieško jo ne ten, kur jis yra. Žmogaus protas, akys, ausys ir rankos negali nei dangaus, nei pačio Kūrėjo pilnai apčiuopti, nes Jis yra virš erdvės, virš medžiagos, virš laiko. Kūriny negali prilygti Kūrėjui! Ko daugiau sužinome, atidengiamo visatos paslapčių, tuo daugiau su pagarba turime žiūrėti į Tą, kuris visa tai sukūrė. Garsusis mokslininkas Newtonas visuomet nusiimdavo nuo galvos skrybėlę, jei pasivaikščiojimo su draugais metu būdavo paminimas Dievo vardas. Klausiantiems, kodėl jis taip keistai elgiasi, virpančiu balsu atsakydavo: "Tas, kuris pažįsta stebuklingą Kūrėjo darbą, gerbia galingąjį Dievą ir Jo vardą ištaria su didžiausia pagarba". Ne vien Newtonas, bet ir daugybė praeities mokslininkų buvo giliai religingi. Tiki į Dievą ir daugelis šių laikų

žymiųjų pasaulio vyrų-von Braun, astronautai Glenn, Cooper, gener. Mac Arthur ir daugelis kitų. Net ir pats velnias žino, jog yra Dievas. Tad ar neklysta materialistiniai ateistai Dievo buvimą neigdami! Jie, atmesdami tikėjimą, o remdamiesi žmogaus riboto proto ribotu žinojimu, nepripažindami dvasinio pasaulio, o tik materinį, negali arba nenori suprasti daugelio krikščioniškųjų tiesų. Tiesa, ir patys krikščionys neįstengia atidengti visų tikėjimo paslapčių. Dievas iš mūsų to ir nereikalauja. Jis nesako, kad mes privalome būti filosofijos ar teologijos išminčiais, įstengiančiais savo protu atidengti dieviškasias paslaptis. Dievas prašo iš mūsų tik meilės: "Mylėk savo Dievą" ir "Mylėk savo artimą" (Morkaus 12, 28-34). Dievas nori ne mūsų išdidaus proto, o nuolankios širdies. Jis nori, kad būtume kaip vaikai. Kaip vaikimes ir sakome "TÈVE mūsų", kalbėdami Viešpaties Jėzaus Kristaus mums paliktą malda!

Redakcijos pastaba:
Dėl straipsnio ilgumo redakcija, nekeisdama autoriaus minties, rasių aplygindama sutrumpino.

* * *

NUOŠIRDŽIAI SVEIKINAME

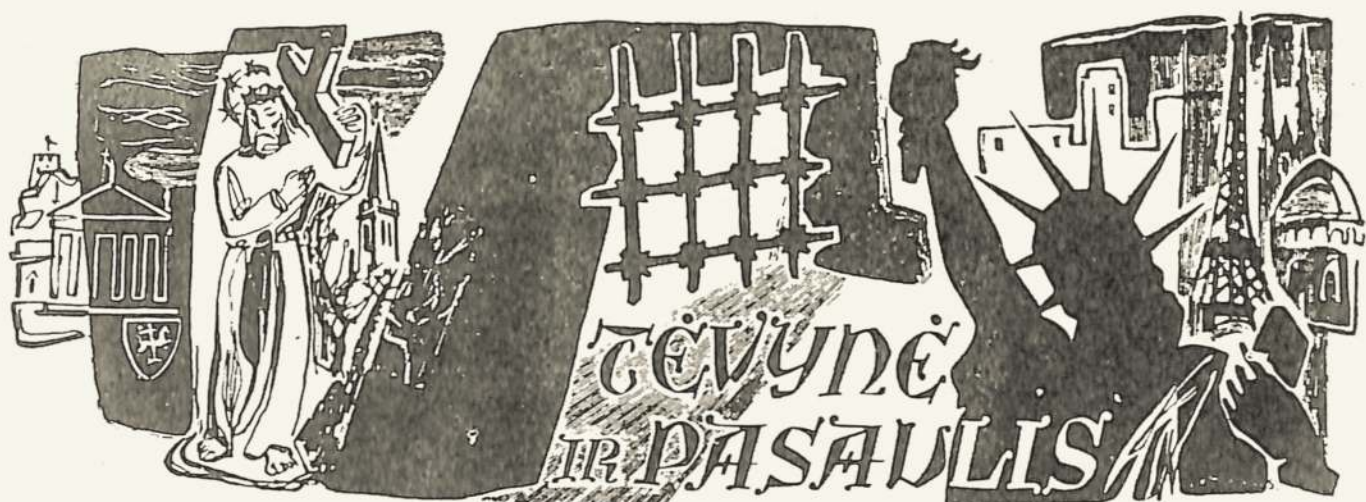
LIET. EV. REFORMATŲ BAŽNYČIOS TREMTYJE SINODĄ,
SUSIRENKANTĮ JAU SEPTYNIOLIKTĄ KARTĄ UŽ TĖVY-
NĖS RIBŲ, IR MELDŽIAME DIEVĄ PALAIMOS.

NORDEN'S IMPORT CENTER

Tel. BI 8-4707

3037 N. Lincoln Ave.

Chicago 13, Ill.

ŽINIOS IŠ EKUMENINIO JUDĖJIMO

H a n s K u e n g. Konzil und Wiedervereinigung; Erneuerung als Ruf in die Einheit. Wien, Herder Verlag, 1960. 3-ji laida.

Šita nedidelė, vos apie 250 pus. knyga turėjo ir dar tebeturi didelės įtakos į mūsų laikų ekumeninį judėjimą. Ji yra išleista anglų, prancūzų ir japonų kalbomis. Autorius, Romos katalikų profesorius Šveicarijoje, išleido savo veikalą II-jo Vatikano suvažiavimo išvakarėse. Ta knyga yra žvilgsnis į praeitį ir prognozas ateičiai. Autoriaus manymu, II-is Vatikano suvažiavimas tik tada išpildys savo uždavinius, jeigu parems savo nutarimus Evangelija. Kaip katalikai, taip ir evangelikai, yra kalti dėl Kristaus Bažnyčios susiskaldymo, todėl jie privalo bendromis jėgomis daryti žygius susivienijimui. Popiežius Jonas XXIII, po beveik 400 metų laukimo, išėjo su naujomis idėjomis ir su nauja dvasia. Kueng pataria suvažiavime daugiau kalbėti apie popiežiaus uždavinius, negu apie jo teises, reikia išaiškinti Apaštalo Petro pasiuntinybę tarp kitų Apaštalų. Kueng reikalauja daugiau teisių vyskupams. Autoriaus nuomone, svar-

biausias dalykas yra atsikratyti klaidų, padarytų Romos Katalikų Bažnyčios kontrreformacijos laikotarpyje ir amžių bėgyje po to. Tik po esminės reformos, rašo Kueng, galima pasakyti mūsų atsiskyrusiems broliams (t.y. evangelikams ir stačiatikiams): "Pažiūrėkite, kokia yra dabar mūsų bažnyčia". Toks atviras klaidų prisipažinimas ir šaukimas atgaliai yra šio garsiojo katalikų teologo tikras krikščioniškas žingsnis. Mes galime tik džiaugtis, kad Romos-Katalikų Bažnyčios tarpe atsiranda žmonių su gyvąja Evangelijos dvasia. Tą vertingą knygą vertėtų išleisti lietuvių kalba, kad ir mūsų tauta dar geriau susipažintų su naujais vėjais, kurie dabar pučia krikščionybėje.

* * *

Graikų stačiatikių žurnalas "Ecclesia" pareiškė: "... Stačiatikių įsisamonijimas neranda galimybės surasti bendros kalbos su Romos Katalikų Bažnyčia todėl, kad ji gina iš pagrindų klaidingas dogmas, kurios ir išstūmė tą bažnyčią iš stačiatikių bendruomenės; popiežiaus primato ir neklaidingumo dogma yra visiškai nesuderinama su žmogaus protu ir yra tuščia fantazija

* * *

Aspen, Colorado, 1964 m. balandžio mėn. 2 d. susituokė dr. Daina Variakojytė su dr. kun. Ernestu Friche Community bažnyčioje.

Bazelio universitetas, 1963 m. bal. 22 d.

Dr. kun. E. Friche, gimęs San Francisko, Calif., yra baigęs inžineriją su bakaluro laipsniu ir kurį laiką dirbo savo srityje. Vėliau studijavo San Anfelmo teologijos seminarijoje ir ją baigė. Toliau teologijos studijas gilino Bazelyje, Šveicarijoje, kur 1963 m. įgyjo teologijos daktaro laipsnį ir tais pačiais metais San Franciske buvo iššventintas į pesbyterionų bažnyčios kunigus. "Mūsų Sparnai" jaunavedžius nuoširdžiai sveikina ir linki Dievo palaimos.

* * *

Š. m. balandžio 10 d. mūsų bažnyčią Čikagoje aplankė virš 40 parapijiečių su kun. A. J. Straatmeyers iš Bethany Presbyterian Church, Grundy Center, Iowa. Mūsų bažnyčia buvo iš kelių kitų

bažnyčių Čikagoje išrinkta aplankymui. Mielus svečius prie bažnyčios durų sutiko kunigai, superintendentas S. Neimanas ir P. Dilys kartu su kuratorėmis H. Diliene ir A. Ivaškiene iš moterų Draugijos, o taip pat kuratoriais H. Pavilonio ir J. Trečioko. Šeiminkų tarpe matėme ir p. J. Ivašką.

Bažnyčioje kun. P. Dilys laikė trumpą paskaitą supažindindamas dalyvius su mūsų Bažnyčios praėjimais ir apibrėžė dabartinius tos Bažnyčios uždavinius. Taip pat jis įteikė kun. Straatmeyer vieną egz. mūsų kur. H. Pavilonio brošiūros "The Evangelical Reformed Church of Lithuania", išleistos 1954 m.. Po paskaitos Moterų Draugija pakvietė svečius į parapijos salę, kur jie buvo pavaišinti lietuviškais ir amerikoniškais valgiais. Tai buvo dalyviams maloni staigmena. Kun. Straatmeyer visų dalyvių vardu šiltai padėkojo Moterų Draugijai už vaišes ir pakvietė mūsų parapijiečius aplankyti jo bažnyčią. Tą pakvietimą jis dar kartą patvirtino širdingame padėkos laiške kun. P. Dilio vardu.

* * *

Vasario 16 Gimnazijos evangelikai abiturientai: Petras Vaitiekūnas, Anelyza Ališaitė ir Helmutas Liorencas. (Nuotraukoje iš kairės į dešinę).

P. Vaitiekūnas buvo 3 metus Evangelikų Jaunimo Ratelio pirmininkas. Jis studijuos mediciną ar veterinariją. A. Ališaitė studijuos pedagogiką, o H. Liorencas - fiziką - matematiką. Linkime sėkmės.

* * *

Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčios kuratorius Jokūbas Trečiokas Nepriklausomybės minėjimo dieną Lietuvių Ev. Reformatų Parapijoje Čikagoje, 1964 m. vas. mėn. 24 d. skaitė labai įdomią ir turtingą paskaitą apie Lietuvos paskolos gavimą 1918-1920 metais.

* * *

Dr. Martynas Yčas, Syracuse, N. Y. profesorius, 1963 - 64 metais pakviestas dėstyti biochemiją į Sydney universitetą Australijoje.

* * *

Ispanijos vyriausybė netikėtai davė leidimą amerikų baptistų kunigui Madride iškabinti skelbimą apie pamaldų tvarką. Tai yra pirmas Ispanijoje atsitikimas; ten vis dar siaučia Romos Katalikų Bažnyčios netolerancija.

Katalikų publicistas Adam Paygert kritikuoja "Marijos kultą" Lenkijoje. Dažnaitas kultas priima nesveikas formas. Mergelės Marijos garbinimas turi vesti tikinčiuosius pas Jėzų, bet praktiškame gyvenime dažnai būna kitaip. Garbindami Mariją, žmonės stato Jėzų antroje vietoje. Kaip žinome, II Vatikano suvažiavime maždaug taip pat išsireiškė Meksikos ir Pietų Amerikos kardinolai. Atrodo, kad pribrendo laikas katalikams peržiūrėti Mergelės Marijos kultą ir pašalinti viską, kas trukdo žmogui suprasti Kristų.

* * *

Ev. Reformatų Bažnyčios Varšuvoje klebonas ir Lenkų Ekumeninės Tarybos prezidentas superintendentas Jonas Niewieczerza išsiuntė ilgesnį raštą į Jungtinių Amerikos Valstybių Ambasadą Varšuvoje, kuriame visos Lenkų Ekumeninės Tarybos vardu išreiškė gilią užuojautą Amerikos tautai dėl tragiškos jos Prezidento John F. Kennedy mirties. Ambada atsiuntė Tarybai padėkos laišką.

SIUNTINIUS Į LIETUVĄ IR KITUS KRAŠTUS SIUNČIA

Licenzijuota lietuvių įmonė, registruota U. S. Departamente of Justice ir paskelbta U. S. Departamente of Commerce

**COSMOS PARCEL EXPRESS
CORP.**

3212 So. Halsted St. Chicago 8, Ill.
Tel. CA 5-1864 ir WA 5-2737

**MARQUETTE GIFT PARCEL
SERVICE**

2608 W. 69 St., Chicago 29, Ill.
Tel. WA 5-2737

Didelis pasirinkimas medžiagų ir visų kitų siuntiniams tinkamų prekių žemesnėmis negu kitur kainomis. Prieš sudarydami siuntinius patikrinkite mūsų kainas.

Istaigos vedėjai EDV. ŽUKAUSKAS ir VYT. ŽUKAUSKAS.

Abiejuose skyriuose galima užsakyti labai prieinamomis kainomis maisto siuntinius iš Danijos, taip pat akordeonus, siuvas ir rašomas mašinas iš Europos ir įvairias prekes, net šaldytuvus ir automobilius iš Sov. Sąjungos sandėlių.

Pasaulio Liuteronų Federacijos suvažiavime Helsinkyje, 1963 m. du Romos Katalikų Bažnyčios oficialūs stebėtojai pareiškė, kad žodis "heretikas", kalbant apie krikščionis ne katalikus yra oficialiai išbrauktas iš vartojimo. Tikėkimės, kad ir lietuvių katalikų spauda pradės laikytis Vatikanu nutarimo.

* * *

Š. m. gegužės mėn. 29 - tos dienos numeryje "Sandara" savo skaitytojams priminė, kad birželio 20 ir 21 dienomis mūsų bažnyčioje įvyks Sinodas, kuris, anot "Sandaros", per 300 metų rinkdavosi Vilniuje, o pastarąjį lenkams okupavus, kasmet Sinodai suvažiudavo Biržuose. O dabar jau keliolika metų jų posėdžiai vyksta Čikagoje mūsų nuosavoje bažnyčioje.

Evangelikų Liuteronų Bažnyčia Suomijoje galutinai nutarė neordinuoti moterų kunigystės laumą. Bet tuo pačiu laiku Bažnyčios vyriausybė pageidauja, kad baigosios teologiją moterys, būtų kuo arčiau pritrauktos prie bažnyčios darbo; joms yra sukurtas specialus postas su titulu "lektorė".

* * *

Mūsų visuotiname susirinkime buvo išrinkti į parapijos valdybą kuratoriai: H. Dilienė, V. Karosas ir Jok. Trečiokas. O kandidatais E. Tatorienė ir A. Ivaškienė. Revizijos Komisiją sudarėm iš kuratorių P. Variakojo, P. Bružo ir M. Plepio.

* * *

Vyskupas Ternik Paladian iš Apaštalo Armenų Bažnyčios (stačiatikis) buvo užmuštas savo bute Beirute.

Chicago Savings and Loan Association

Providing a Complete Service for Our Members!

- Vacation Club
- College Bonus Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- Christmas Club
- Insured Family Savings
- Notary Public Service
- All types of Insurance
- Free community rooms for your organization meetings
- Cash checks and pay all family bills with our special money order checks. No service charge to members
- U. S. Postal Stamp Machine Service
- Sell and redeem U.S. Bonds
- Two large free parking lots
- Drive-In Window
- Save-by-Mail Kits
- Travelers Checks
- Safe Deposit Boxes

4 1/2%

Current Dividend on Investment Accounts

HOURS

Monday ... 12:00 P.M. - 8:00 P.M.
 Tuesday ... 9:00 A.M. - 4:00 P.M.
 Wednesday ... Closed All Day
 Thursday ... 9:00 A.M. - 8:00 P.M.
 Friday ... 9:00 A.M. - 8:00 P.M.
 Saturday ... 9:00 A.M. - 12:30 P.M.

Chicago Savings and Loan Association

6245 SOUTH WESTERN AVENUE • CHICAGO 36, ILL.

GRovehill 6-7575

GAUTOS AUKOS :

P. Ramutėnas, N. Zelandija, \$13, 80
L. Knopfmilleris, Chicago, \$12, 00
K. Burbulys, Baltimore, \$11, 00

Po 10 dol. :

J. Suveizdis, New York; J. Indriūnas, Chicago; J. Tunkūnas, Gardner; M. Tamulėnas (Sn.), Racine; J. Bernšteinas, Boston; dr. P. Šepetys, Dearborn, Mich.; P. Bružas, Chicago.

Po 8 dol. :

O. Yčienė, Canada.

Po 5 dol. :

V. Nastopka, Baltimore; J. Pelanis, Chicago; dr. Kelertas, Eau Claire, Wisc.; E. Balceris, Chicago; L. Paulauskas, Lowell, Mass.; V. Šarka, Detroit; M. Yčas, Canada; A. Michuraitė, New York; Mrs. W. Daniels, Brooklyn; Mrs. D. Jarras, Highland, Ind.; Mrs. Motiejūnas, Highland, Ind.; J. Jakubonis, Chicago; dr. Tunkūnas, Chicago; J. Yčas, Chicago; Supt. kun. St. Neimanas, Evanston; V. Karosas, Cicero; P. Vaitaitienė, Cicero; V. Užnys, Chicago; J. Šernas, Rockford; A. Ramonis, Chicago; A. Nastopkienė, Brooklyn; O. Gružewski, Australia; E. Railienė, Baltimore, (4, 5 dol.).

Po 4 dol. :

M. Boguta, Baltimore; J. ir D. Kregždės, Cincinnati.

Po 3 dol. :

T. Džiuvė, Baltimore; R. Pipynė, Evanston; skulpt. Dagys, Toronto; A. Aukštikalnis, Brooklyn.

M. Sabas, Anglija, dol. 2, 73,
K. Vileišis, Anglija, dol. 2, 72,
J. Kregždė, Chicago, dol. 2, 50,
V. Šernas, Toronto, dol. 2, 50.

Po 2 dol. :

H. Pavilonis, Wheaton; V. Girdauskas, Chicago; J. ir M. Warekois, Roll. Meadows; K. Plepys, Chicago; K. Andriulis, Chicago; A. Kuras, Chicago; H. Dilienė, Chicago; E. Pušneraitienė, Chicago; J. Slavėnas, Buffalo; J. Trečiokas, Chicago; P. Lampsatienė, Chicago; E. Gerulis, Chicago; St. Dagys, Chicago; O. Kregždienė, Chicago; M. Guobužienė, Chicago; E. Palšienė, Chicago; J. Dagys, Chicago; D. Regel, Austria; V. Bendikas, Chicago. K. Grintelis, Baltimore, dol. 1, 50, J. Pipynė, Anglija, 10 sh. — \$ 1, 13.

Po 1 dol. :

Z. Dalibogienė, Chicago, Pr. Narvydas, Brooklyn; R. Mažeika, Chicago; L. Plačaitė, Chicago; O. Tilindienė, Chicago; St. Palshis, Chicago; P. Kuginys, Chicago; O. Budėjienė, Chicago; dr. A. Trakienė, Chicago; J. Kaufmanas, Danija.

* * *

"Mūsų Sparnai" nuoširdžiai dėkoja visiems aukotojams už taip gausias aukas ir maloniai prašo toliau nepamiršti.

Jei būtų aukotojų, kurie nerastų savo pavardės šiame sąraše, prašome tuojau susisiekti su administracija. Šia proga "Mūsų Sparnų" adm. atsiprašo p. V. Girdauską, Čikagoje, už praleidimą jo 2-jų dol. aukos "Mūsų Sparnų" 15 nr..

Aukas siųskite ir kitais administraciniais reikalais kreipkitės šiuo adresu: "Mūsų Sparnai" adm. 5718 So. Richmond, Chicago, Ill. 60629

NUO 1963 M. GRUODŽIO I D. IKI 1964 M. BIR

ROBYNAS
KARTONAS
TAMPA

GAUTOS AUKOS:

Po 2 dol.:

H. Pavilonis, Weston; V. Girbas-
kas, Chicago; J. ir M. Warekai-
s, Chicago; K. Plesys, Chic-
go; K. Andriulis, Chicago; A. Kuras,
Chicago; H. Diliene, Chicago; E.
Pūnertaitienė, Chicago; J. Slave-
nas, Buffalo; J. Trečiokas, Chic-
go; P. Lampasaitienė, Chicago; E.

P. Bernutėnas, N. Zelandskis, 80
E. Knopmilleris, Chicago, \$12.00
K. Burbulys, Baltimore, \$11.00

Po 10 dol.:

J. Savickas, New York; J. Indri-
nas, Chicago; J. Tinkanas, Garb-
ner; M. Tarnalėnas (Sn.), Racine;
J. Bernutėnas, Boston; dr. P. Še-

SUKTĖP AGIATSI OMILODIAL

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

SOIČYLPK OS MODERNIOS TRYT